Notat 6/87

Arbeidsmarkedet et halvt år etter eksamen 1985

En undersøkelse av kandidatene fra allmennlærerlinjene og førskolelærerlinjene ved lærerhøgskolene

Utredninger om forskning og høyere utdanning
NAVFs utredningsinstitutt
Norges allmennvitenskapelige forskningsråd

Notat 6/87

Arbeidsmarkedet et halvt år etter eksamen 1985

En undersøkelse av kandidatene fra allmennlærerlinjene og førskolelærerlinjene ved lærerhøgskolene

Utredninger om forskning og høyere utdanning
NAVFs utredningsinstitutt
Norges allmennvitenskapelige forskningsråd

ISBN 82-7218-185-1
ISSN 0800-4331
Trykk: Haakon Arnesen A.s, Oslo

FORORD

NAVFs utredningsinstitutt gjennomfører årlig undersøkelser av arbeidsmarkedet for høyere utdannet arbeidskraft. Allmennlærerkandidater kom med i disse undersøkelsene i 1984, og førskolelærerkandidater i 1985. På oppdrag fra Norsk Lærerlag publiseres i denne rapporten en del resultater fra undersøkelsene av allmennlærerkandidatene fra 1984 og 1985, og fra undersøkelsen av førskolelærerkandidatene fra 1985.

Rapporten er utarbeidet av utredningsassistent Gunnar Oland Åsen i samarbeid med utredningskonsulent Fridtjov Thorkildsen og utredningsassistent Grethe Hovland. Utredningsassistentene Inger Henaug, Kirsti Huserbråten og Berit Hyllseth har stått for kodearbeidet, og EDB-konsulent Terje Dalseng har bistått i den maskinelle bearbeidingen av materialet.

Utredningskonsulent Fridtjov Thorkildsen har vært prosjektleder.

Oslo, juni 1987
for NAVFs utredningsinstitutt

Sigmund Vangsnes

Per Olaf Aamodt

INNHOLD

		Side
TABELLOVERSIKT		**7**
FIGUROVERSIKT		**9**
1. INNLEDNING		**11**
1.1	Problemstillinger	12
1.2	Kjønnsfordeling i kandidatgruppene	13
1.3	Alderssammensetning i kandidatgruppene	15
2. HOVEDAKTIVITET		**19**
2.1	Hovedaktivitet et halvt år etter eksamen	19
2.1.1	Midlertidig ansettelse	20
2.2	Arbeidsledighet et halvt år etter eksamen	22
3. FØRSKOLELÆRERNES HJEMSTEDSFYLKE		**25**
3.1	Hjemstedsfylke i forhold til de respektive fylkenes andel av 16 - 19 årsgruppen i 1980.	25
4. SØKNING		**27**
4.1	Søkemønster	27
4.2	Søkemønster etter skole kandidaten er utdannet ved	29
4.3	Antall søknader	35
4.4	Når begynte søkningen ?	36
5. VANSKER MED Å FÅ JOBB I SAMSVAR MED UTDANNINGEN		**37**
5.1	Andel kandidater med vansker	37
6. ARBEIDETS OMFANG		**41**
6.1	Heltid/Deltid	41
6.2	Årsaker til deltidsarbeid	42

7. ARBEIDSSTED **45**

7.1 Arbeidsfylke pr. 15.11.85. 45

7.2 Hvor arbeider kandidatene fra de enkelte høgskoler ? 48

7.3 Sammenhengen mellom arbeidsfylke og hjemstedsfylke 58

7.4 Arbeidsfylke og hjemstedsfylke 63

8. HVORDAN PASSER UTDANNINGEN ? **67**

8.1 Utdanningens relevans i forhold til arbeidsoppgavenes krav 67

8.2 Vurdering av utdanningens relevans sammenlignet med andre grupper 70

9. LØNNSFORHOLD **75**

9.1 Månedslønn i hovedstilling 75

10. NÆRING **79**

10.1 Arbeidslivssektor 79

10.2 I hvilken næring arbeider kandidatene ? 82

10.3 Hvilke stillinger har allmennlærere som ikke arbeider i skolen ? 83

10.4 Lønnsforhold i stillinger utenom skolen 86

11. VIDEREUTDANNING BLANT FØRSKOLELÆRERNE **87**

VEDLEGG 1 DEFINISJONER OG METODE **91**

VEDLEGG 2 SPØRRESKJEMA FOR 1985 UNDERSØKELSEN **100**

VEDLEGG 3 SPØRRESKJEMA FOR 1984 UNDERSØKELSEN **107**

VEDLEGG 4 SAMMENDRAG **111**

TABELLOVERSIKT

Tabell 1.2.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER KJØNN.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 1.3.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ALDER.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 1.3.2 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER GJENNOMSNITTSALDER OG KJØNN.
ABSOLUTTE TALL.

Tabell 2.1.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 OG 1984 ETTER HOVEDAKTIVITET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 2.2.1 : ARBEIDSSØKENDE FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ARBEIDSLEDIGHET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 3.1.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 ETTER HJEMSTEDSFYLKE OG SAMMENLIKNET MED FYLKENES ANDEL AV 16 - 19 ÅRSGRUPPEN I 1980.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 4.1.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER FYLKE SØKT.
PROSENT

Tabell 4.2.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER FYLKE SØKT OG SKOLE.
ABSOLUTTE TALL.

Tabell 4.3.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER ANTALL SØKNADER SENDT PR. KANDIDAT.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 5.1.1 : ARBEIDSSØKENDE FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ARBEIDSSØKENDE ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER VANSKER MED Å FÅ ARBEID I NOENLUNDE SAMSVAR MED UTDANNINGEN.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 6.1.1 : YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1985 OG 1984 ETTER HELTIDS ELLER DELTIDSARBEID.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 6.2.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ÅRSAKER TIL DELTIDSARBEID.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 7.1.1 : YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER ARBEIDSFYLKE ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 7.2.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985. KANDIDATER MED ARBEID I SAMME FYLKE SOM UTDANNINGSINSTITUSJONEN ER PLASSERT I.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT AV YRKESAKTIVE KANDIDATER FRA DEN ENKELTE SKOLE.

Tabell 7.2.2 : YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ARBEIDSFYLKE PR. 15.11.1985 OG SKOLE.
ABSOLUTTE TALL.

Tabell 7.3.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER HJEMSTEDSFYLKE OG SKOLE.
ABSOLUTTE TALL.

Tabell 7.4.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 SOM ARBEIDER I DET FYLKET DE BODDE I DA DE VAR 17 ÅR ETTER FYLKE, SETT I FORHOLD TIL ANTALL YRKESAKTIVE KANDIDATER I DET ENKELTE FYLKET OG ANTALL KANDIDATER FRA DET ENKELTE FYLKET.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 8.1.1 : YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER I HVILKEN GRAD DERES UTDANNING KREVES I DEN STILLINGEN DE HAR.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 8.1.2 : YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER HVORDAN DE SYNES UTDANNINGEN PASSER TIL ARBEIDSOPPGAVENE.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 8.2.1 : KANDIDATER FRA ULIKE YRKESGRUPPER I ARBEIDSMARKEDSUNDERSØKELSEN FRA 1985 ETTER VURDERINGEN AV UTDANNINGENS INNHOLD I FORHOLD TIL ARBEIDSOPPGAVENE.
PROSENT.

Tabell 8.2.2 : KANDIDATER FRA DE ULIKE UTDANNINGSGRUPPENE SOM INNGÅR I ARBEIDSMARKEDSUNDERSØKELSEN 1985 ETTER UTDANNINGENS NIVÅ OG VURDERING AV UTDANNINGENS INNHOLD I FORHOLD TIL ARBEIDSOPPGAVENE.
PROSENT.

Tabell 9.1.1 : YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 I FULL STILLING PR. 15.11.85 ETTER MÅNEDSLØNN.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 9.1.2 : YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 I FULL STILLING PR. 15.11.85 ETTER GJENNOMSNITTLIG MÅNEDSINNTEKT OG KJØNN.
ABSOLUTTE TALL.

Tabell 10.1.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER SEKTOR DE ARBEIDET I.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 10.2.1 : YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER NÆRING KANDIDATENE ARBEIDER I. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 10.3.1 : ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 SOM ARBEIDER UTENFOR SKOLEVERKET ETTER TYPE ARBEID OG ARBEIDETS OMFANG. ABSOLUTTE TALL.

Tabell 10.4.1 : ALLMENNLÆRERE FRA 1985 SOM ARBEIDER UTENFOR SKOLEVERKET ETTER GJENNOMSNITTLIG MÅNEDSLØNN OG ARBEIDSLIVSSEKTOR. ABSOLUTTE TALL.

Tabell 11.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 MED VIDERE STUDIER SOM HOVEDBESKJEFTIGELSE ETTER STUDIETS OMFANG. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 11.2 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 SOM STUDERTE VIDERE ETTER ANTAKELSE OM VANSKER MED Å SKAFFE SEG ARBEID SOM ÅRSAK TIL VIDERE STUDIER. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Tabell 11.3 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 ETTER TYPE VIDEREUTDANNING OG OM UTDANNINGEN ER PÅ HELTID ELLER DELTID. ABSOLUTTE TALL.

VEDLEGGSTABELL 1 : ANTALL UTEKSAMINERTE KANDIDATER FRA LÆRERHØGSKOLENE OG SVARPROSENTER FOR VÅRKULLET AV FØRSKOLELÆRERE 1985.

VEDLEGGSTABELL 2 : ANTALL UTEKSAMINERTE KANDIDATER FRA LÆRERHØGSKOLENE OG SVARPROSENTER FOR VÅRKULLET AV ALLMENNLÆRERE 1985.

FIGUROVERSIKT

Figur 1.2.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER KJØNN. PROSENT.

Figur 1.3.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ALDER. PROSENT.

Figur 2.1.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER HOVEDAKTIVITET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN. PROSENT.

Figur 5.1.1 : KANDIDATER FRA 1984, 1985 OG 1986 (HURTIGSTATISTIKK) ETTER VANSKER MED Å FÅ ARBEID I SAMSVAR MED UTDANNINGEN. PROSENT.

Figur 8.2.1 : KANDIDATER FRA ARBEIDSMARKEDSUNDERSØKELSEN 1984 OG 1985 ETTER VURDERING AV OM UTDANNINGEN PASSER TIL ARBEIDSOPPGAVENE. PROSENT.

Figur 10.1.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 ETTER ARBEIDSLIVSSEKTOR. PROSENT.

Figur 10.1.2 : ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ARBEIDSLIVSSEKTOR. PROSENT.

1. INNLEDNING.

Siden 1972 har NAVFs utredningsinstitutt gjennom årlige spørreskjemaundersøkelser undersøkt arbeidsmarkedssituasjonen for nyuteksaminerte kandidater fra universiteter og distriktshøgskoler. Fra 1984 har også en del andre høyere utdanninger blitt inkludert. Det gjelder bl.a. allmennlærerne. Førskolelærerne kom med i Arbeidsmarkedsundersøkelsen først i 1985.

Dette innebærer at vi bare har ferdig bearbeidete data for førskolelærerne fra ett årskull. De er imidlertid også med i 1986-undersøkelsen - og i den grad det er mulig vil vi bringe inn resultater fra hurtigstatistikken herfra.

For allmennlærerne har vi bearbeidete data for nyuteksaminerte kandidater våren 1984 og våren 1985. Fordi vi våren 1985 gjennomførte en større spørreskjemarevisjon, er ikke data fra disse to årene direkte sammenlignbare. Dette har vi tatt hensyn til i utarbeidingen av denne analysen. Direkte sammenstillinger av resultater for begge år i samme tabell er bare foretatt der hvor datagrunnlaget tillater det. For en del spørsmål har vi valgt bare å gi tabeller for 1985-materialet, og så kommentert disse i lys av resultatene for 1984-kullet.

Spørreskjemaet som er benyttet (se Vedlegg 2 og 3) er det samme som for alle andre utdanningsgrupper i arbeidsmarkedsundersøkelsene. Standardiseringen innebærer at en over tid vil kunne foreta sammenligninger på en rask og pålitelig måte med de øvrige utdanningsgrupper som instituttet undersøker. I Vedlegg 1 er det gitt en mer utførlig beskrivelse av metodespørsmål.

Våre undersøkelser omfatter førskolelærerne utdannet ved 17 utdanningsinstitusjoner i landet.

Det ble uteksaminert 872 kandidater i 1985. Av disse besvarte 751 kandidater spørreskjemaet. Dette gir en svarprosent på 86, dvs. en meget høy svarprosent. Resultatene skulle derfor gi et representativt bilde av arbeidsmarkedsforholdene for de førskolelærerne som ble uteksaminert våren 1985.

For allmennlærerne omfatter undersøkelsen 19 utdanningsinstitusjoner. I 1984 ble det uteksaminert 1439 allmennlærere. Av disse besvarte 1158 undersøkelsen et halvt år etter eksamen. Dette gir en svarprosent på 80 for dette årskullet av allmennlærere. Tilsvarende tall for 1985 er 1318 nyuteksaminerte allmennlærere, hvorav 1053 besvarte spørreskjemaet som ble brukt i undersøkelsen for dette årskullet. Det gir en svarprosent på 80. Dette innebærer at datamaterialet for allmennlærerne fra 1984 og 1985 er svært likt mht. svarprosent.

For at ikke resultatene skal feiltolkes understrekes følgende:

- Tabellene gir uttrykk for situasjonen på et gitt tidspunkt og i en bestemt periode og er ingen prognose for den framtidige utviklingen.

- Tabellene gjelder nyutdannede kandidater. De gir derfor ikke noe bilde av forholdene for alle allmennlærere og førskolelærere.

1.1 Problemstillinger

Ut fra de ønsker som ble fremmet fra Norsk Lærerlag har vi i denne spesialanalysen lagt vekt på å belyse følgende hovedemner:

- Hovedaktivitet et halvt år etter eksamen, herunder arbeidsledighet.

- Søkningsmønster, herunder antall søknader sendt og fylke søkt.

- Vansker med å få relevant arbeid.

- Arbeidsfylke.

- Arbeidets omfang, andel kandidater i heltids og deltidsarbeid.

- Lønnsforhold, gjennomsnittlig og inndelt etter kjønn.

- Næring, herunder også hvor mange nyutdannede som jobber i andre sektorer enn skolen.

- Vurdering av hvordan utdanningen passer til arbeidsoppgavene.

Disse hovedemnene vil bli behandlet for begge utdanningsgrupper som inngår i analysen. For førskolelærerne vil vi i tillegg behandle følgende emner:

- Hjemstedsfylke ved fylte 17 år.

- Videreutdanningsfrekvens, og i den grad materialet gir grunnlag for det, årsaker til videre utdanning.

Vi har dessuten valgt å utfylle analysen for begge kandidatgrupper ved å gi oversiktstabeller med resultatene fra følgende spørsmål:

- Kjønn.

- Alder.

Resultatene presenteres i form av kommenterte tabeller. Tabellene vil dels være inndelt etter hvilken skole kandidatene er uteksaminert ved, dels etter yrkesgruppe og uteksamineringsår.

1.2 Kjønnsfordeling i kandidatgruppene.

Tabell 1.2.1 og figur 1.2.1 viser kjønnsfordelingen for de som besvarte spørreskjemaet blant allmennlærerne og førskolelærerne fra 1985 kullet. Grunnlaget for alle tabeller og figurer vi presenterer er data fra de kandidatene som har besvart spørreskjemaet vi har anvendt i undersøkelsene (se forøvrig Vedlegg 1, om metode). Når uttrykket "kandidatgruppene" brukes i denne analysen menes da de gruppene av kandidater vi har data om.

Kjønnsfordelingen for allmennlærere fra 1984 er gitt i spesialanalysen for Norsk Lærerlag utarbeidet hos oss i 1986 (Arbeidsmarkedet et halvt år etter eksamen. En undersøkelse av kandidatene fra allmennlærerlinjene ved lærerhøgskolene 1984. NAVFs utredningsinstitutt, 1986).

TABELL 1.2.1 FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER KJØNN. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidatgruppe	I alt		Menn		Kvinner	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Førskolelærere	751	100	38	5	713	95
Allmennlærere	1053	100	296	28	757	72

Som man ser av denne tabellen er det langt flere kvinner enn menn i begge gruppene. For førskolelærerne er prosentandelen menn i gruppen av nyutdannede fra våren 1985 bare ca. 5 prosent. Allmennlærerne har en noe større andel menn, ca. 28 prosent.

FIGUR 1.2.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER KJØNN.
PROSENT.

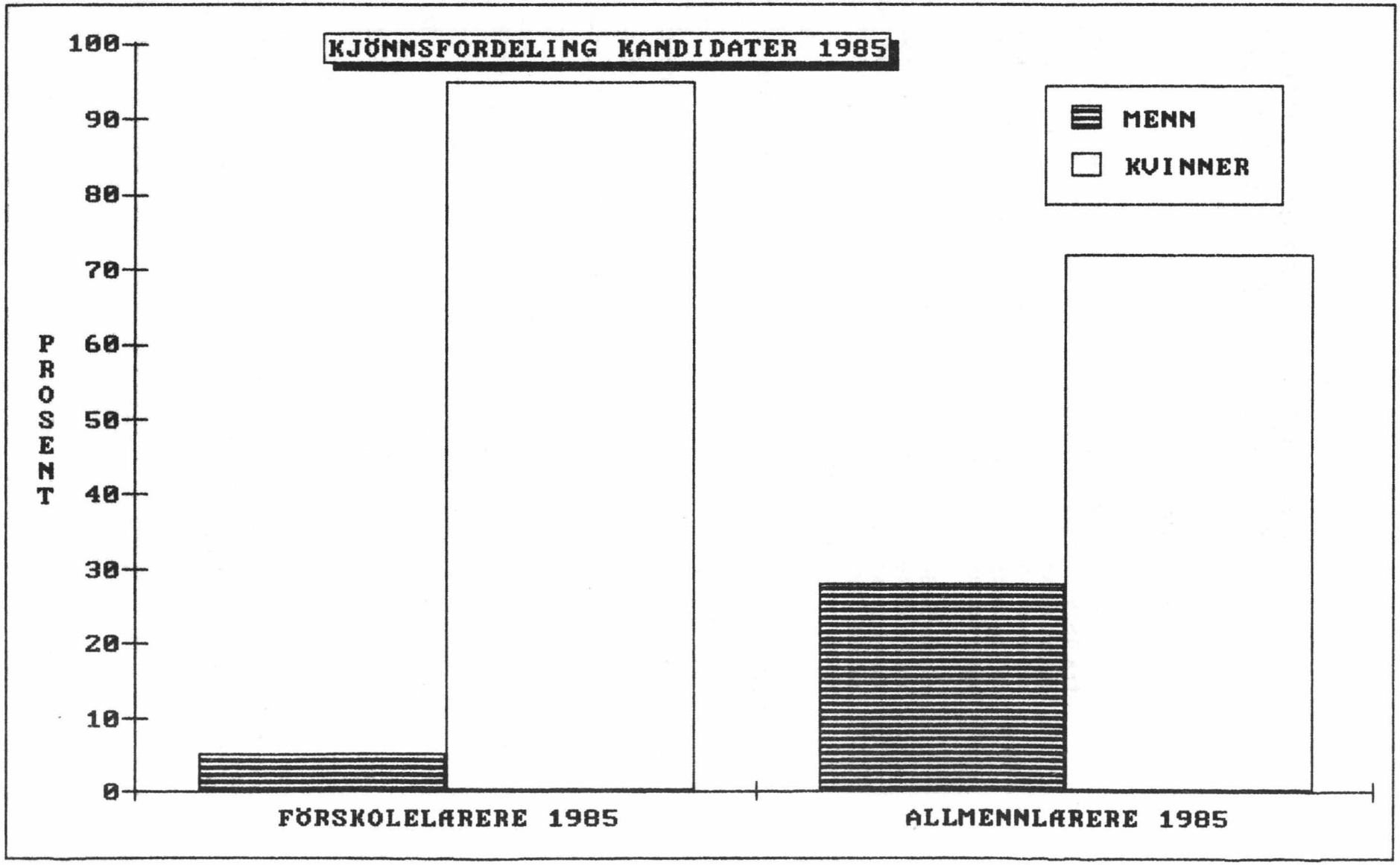

1.3 Alderssammensetning i kandidatgruppene.

Aldersfordelingen i de to kandidatgruppene presenterer vi i tabell 1.3.1 og figur 1.3.1.

TABELL 1.3.1 FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ALDER. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

ALDER	FØRSKOLELÆRERE		ALLMENNLÆRERE	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Sum	751	100	1053	100
Under 23 år	27	3,6	63	6,0
23 år	132	17,6	165	15,7
24 år	216	28,8	200	19,0
25 år	141	18,8	157	14,9
26 år	100	13,3	121	11,5
27 år	41	5,5	81	7,7
28 - 29 år	36	4,8	61	5,8
30 - 39 år	47	6,2	154	14,6
Over 39 år	11	1,4	51	5,0

Som man ser av tabell 1.3.1 er de fleste kandidatene fra 21 til 28 år når de uteksamineres. Man ser også at allmennlærerkandidatene har en større alderssprednin enn førskolelærerne. Det er flere nyuteksaminerte allmennlærere over 39 år, og flere kandidater i aldersgruppen 30 - 39 år enn for førskolelærerne.

I de yngste aldersgruppene, de fra 21 til 29 år er fordelingen mellom de to kandidatgruppene forskjellig. I figur 1.3.1 ser man fordelingen innen dette aldersintervallet etter de enkelte årsklasser.

De fleste førskolelærerne befinner seg i årsklassene 21 til 25 år, mens allmennlærerne har hovedtyngden av kandidatene i årsklassene 26 til 27 år. For ytterligere å utfylle dette bildet gir vi i tabell 1.3.2 resultatene for gjennomsnittsalder for de to kandidatgruppene totalt, og etter kjønn.

TABELL 1.3.2 FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER GJENNOMSNITTSALDER OG KJØNN. ABSOLUTTE TALL.

Kandidatgruppe	Antall	Gj.sn.alder
Førskole-lærere	**751**	**25,3**
Menn	38	25,8
Kvinner	713	25,3
Allmenn-lærere	**1053**	**27,0**
Menn	296	26,4
Kvinner	757	27,2

Tabell 1.3.2 viser at gjennomsnittsalderen er noe høyere for allmennlærerne enn for førskolelærerne. Aldersforskjellen mellom de to kjønn er svært liten for begge grupper.

FIGUR 1.3.1 : FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ALDER.
PROSENT.

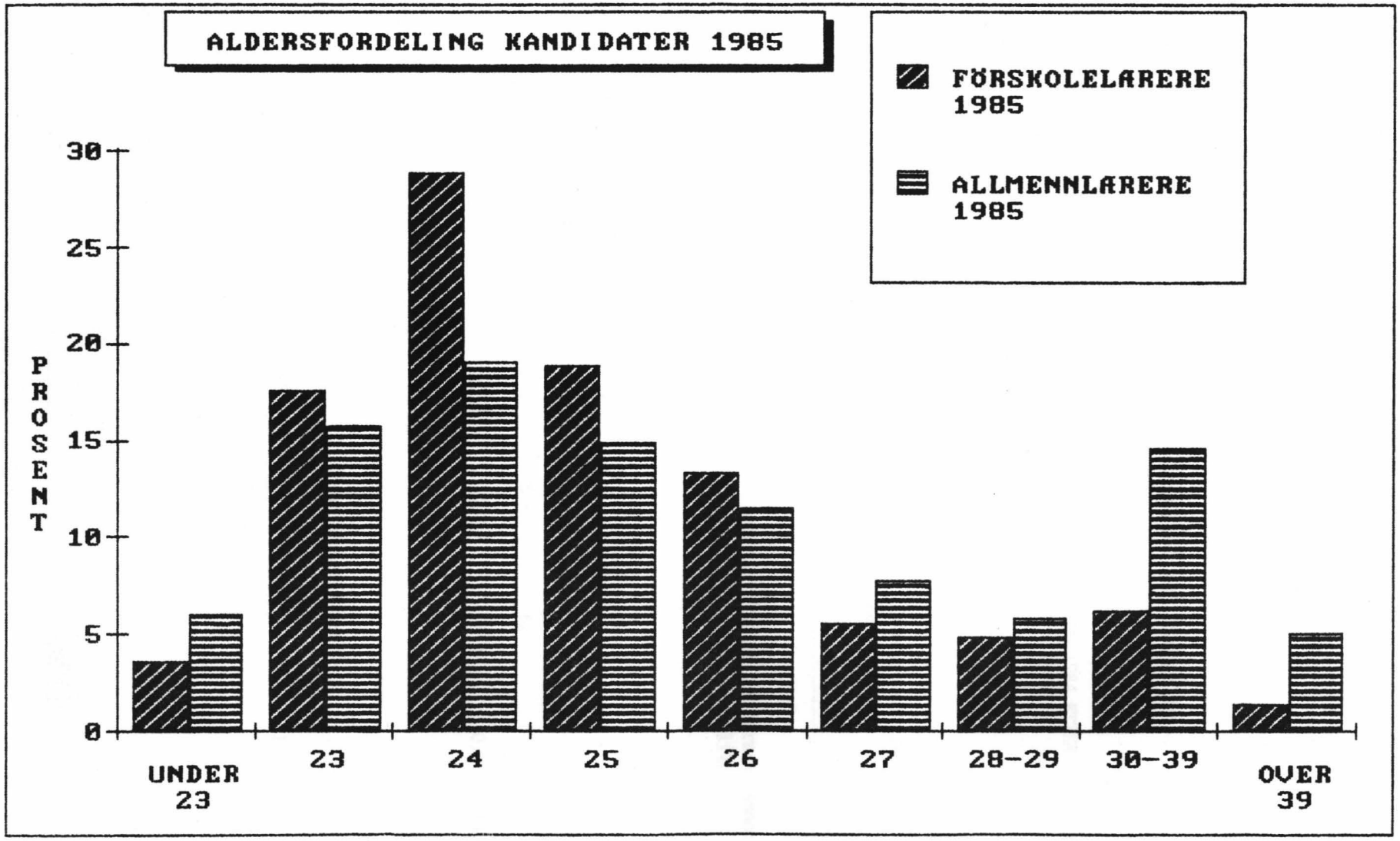

2. HOVEDAKTIVITET.

2.1 Hovedaktivitet et halvt år etter eksamen.

Tabell 2.1.1 viser kandidatenes hovedaktivitet et halvt år etter eksamen.

TABELL 2.1.1. FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 OG 1984 ETTER HOVEDAKTIVITET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat gruppe og uteks. år	Sum	Yrkesaktive kandidater med arbeid noenlunde i samsvar med utdanningen.				Ikke yrkesaktive kandidater		
		Fast arbeid	Midl.arb. o.6 mndr.	Midl.arb. u.6 mndr.	Kandidater i irrelev. arbeid	Videre studier	Verne-plikt	Annet
Førskole-lærere 1985								
Antall	751	177	322	81	5	62	6	98
Pros.	100	23,6	42,9	10,8	0,7	8,3	0,8	13,0
Allm. lærere 1985								
Antall	1053	137	382	112	14	334	13	61
Pros.	100	13,0	36,3	10,6	1,3	31,7	1,2	5,8
Allm. lærere 1984								
Antall	1152	166	504	102	18	301	9	52
Pros.	100	14,4	43,8	8,9	1,6	26,1	0,8	4,5

Tabell 2.1.1 viser at den alt overveiende del av førskolelærerne hadde inntektsgivende arbeid som hovedaktivitet et halvt år etter eksamen, i alt 77,3 prosent. Bare 5 kandidater, dvs. 0,7 prosent var i det vi kaller irrelevant arbeid. Dette er arbeid der oppgavene er av en slik art at kandidatene mener at det er helt uten betydning om man har en høyere utdanning eller ikke for å kunne utføre jobben. Ca. 8 prosent studerte videre (se pkt. 2.4 til 2.7), mens 13 prosent hadde "annen hovedaktivitet", feks. ulønnet omsorgsarbeid, arbeidsledighet, på reise oa.

Sammenligner vi allmennlærerne og førskolelærerne fra 1985, finner vi for det første at allmennlærerne har en langt høyere andel i videre utdanning. Av 1985-kullet studerte 32 prosent av allmennlærerne videre. For det andre har allmennlærerne en lavere andel yrkesaktive og kandidater i "annen" aktivitet. Disse forskjellene reflekterer i stor grad ulikheter i muligheter for videre utdanning for disse to utdanningsgruppene. Som vi skal se senere har trolig situasjonen på arbeidsmarkedet mindre å si i denne sammenheng.

Forskjellene i kandidatenes hovedaktivitet mellom 1985- og 1984-materialet for allmennlærerne er ikke stor. Den største forskjellen ser man i andelen yrkesaktive kandidater. Andelen yrkesaktive kandidater har gått ned fra 1984 til 1985 med ca. 7 prosentpoeng. Andelen allmennlærere fra 1985 som studerer videre er ca. 6 prosentpoeng høyere enn tilsvarende andel i 1984, noe som kan forklare den kommenterte forskjellen i yrkesaktivitet.

2.1.1 Midlertidig ansettelse.

Tabell 2.1.1 viser også at størstedelen av de yrkesaktive førskolelærere var i midlertdig arbeid, dvs. i jobber med varighet fra under 6 mndr opptil ett år.

Av de yrkesaktive allmennlærerne var 53 prosent i 1984 og 54 prosent i 1985, i midlertidig arbeid. Denne høye andelen kandidater i midlertidig arbeid må ses i sammenheng med de spesielle stillingskategorier skoleverket opererer med, og den utstrakte bruken av vikariater innen skolen. I skoleverket kan man enten bli ansatt i fast stilling, oppsigelig stilling eller årsvikariat. I vårt materiale har vi ikke annen mulighet for å skille disse stillingskategoriene fra hverandre enn å bruke de kategoriene kandidatene selv anvender når de svarer på spørsmålet. Det er derfor vanskelig å sammenligne andelen midlertidig ansatte allmennlærere med andre kandidatgrupper i vårt materiale, da kandidater som er ansatt i oppsigelig stilling kan ha regnet dette inn under kategorien midlertidig ansatt, og på denne måten øket andelen i vår kategori "midlertidig ansatt" , utover den faktiske andelen allmennlærere i slike stillinger.

FIGUR 2.1.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER HOVEDAKTIVITET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN.

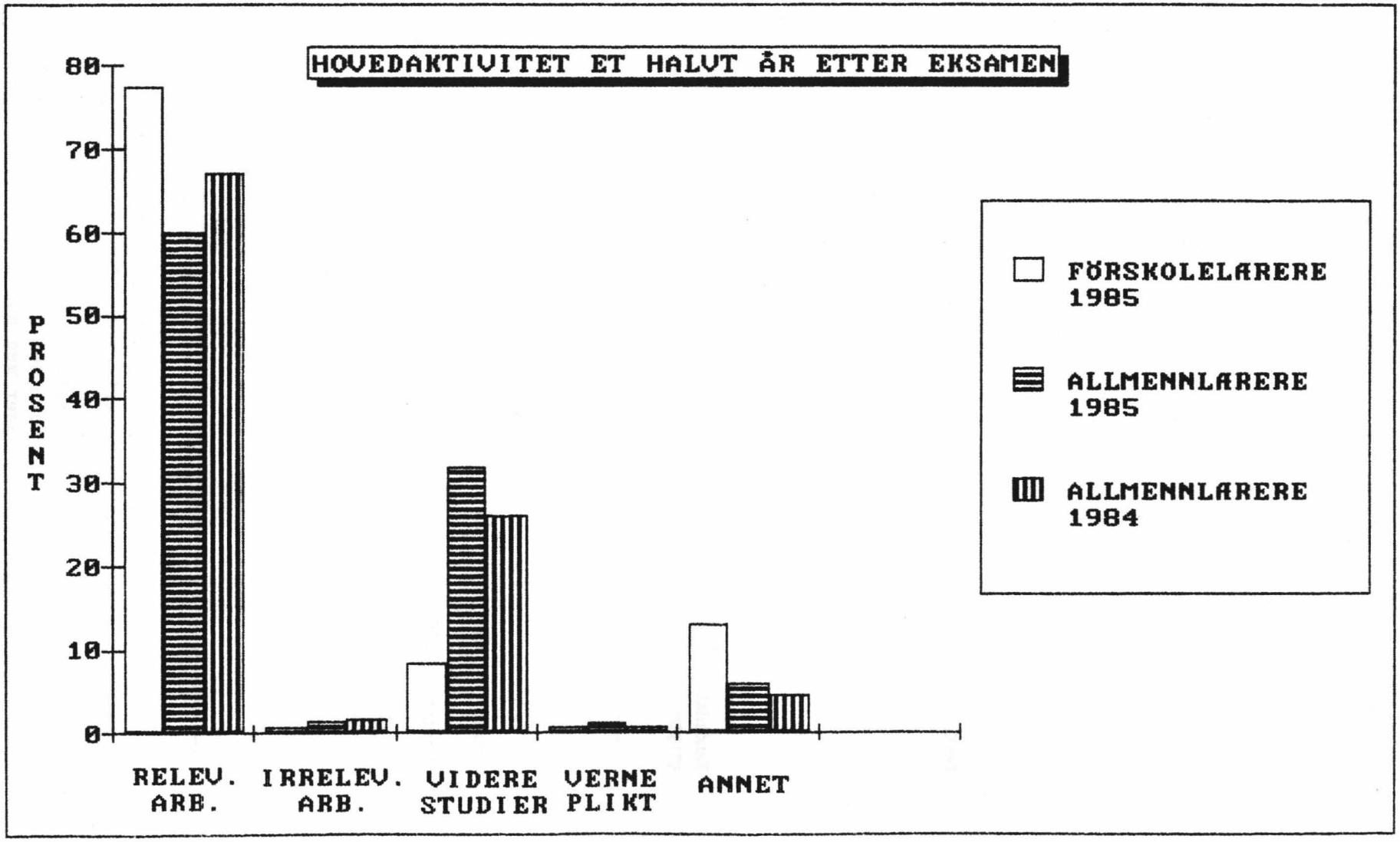

2.2 Arbeidsledighet et halvt år etter eksamen.

Tabell 2.2.1 viser antall og prosent arbeidsledige blant arbeidssøkende førskolelærere og allmennlærere uteksaminert våren 1985.

Vi har bedt kandidatene om å oppgi om de er registrert ved Arbeidsformidlingen, da mange vil regne seg som arbeidsledige uten at de er dette i formell forstand. Dette kan være kandidater som er hjemmeværende eller i annen aktivitet.

TABELL 2.2.1. ARBEIDSSØKENDE FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ARBEIDSLEDIGHET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

		ARBEIDSLEDIGE			
Kandidat gruppe	Sum	Registrert ved Arbeids-formidlingen	Ikke registrert ved Arbeids-formidlingen	Ikke arb.ledige	Ubesv.
Førskole-lærere.					
Antall	679	19	17	612	31
Prosent	100	2,8	2,5	90,1	4,6
Allmenn-lærere.					
Antall	772	9	23	714	26
Prosent	100	1,2	3,0	92,5	3,4

Som man ser av tabell 2.2.1 er det relativt få kandidater i begge gruppene som er registerert ved arbeidskontoret som arbeidsledige. 2,8 prosent av førskolelærerne og 1,2 prosent av allmennlærerne oppgir å være registrert som arbeidsledige et halvt år etter eksamen. Kandidater som ikke er registrert som arbeidsledige, men allikevel regner seg som det, utgjør en andel på 2,5 prosent for førskolelærerne og 3,0 prosent for allmennlærerne. Grunnlagsmaterialet viser at mange av kandidatene i denne kategorien er i irrelevant arbeid, omsorgsarbeid i hjemmet, eller ikke arbeidsdyktige på grunn av sykdom el.

Om man setter sammen tallene for registrerte og uregistrerte arbeidsledige kandidater i disse to kandidatgruppene gir dette oss holdepunkt for å si at omfanget av arbeidsledighet et halvt år etter eksamen for førskolelærerne og allmennlærerne fra våren 1985 er relativt lite. Til sammenligning har kandidatgrupper som filologer, cand.mag. HF-fag, cand.mag. SV-fag og ped.sem. kandidater høyere andel arbeidsledige et halvt år etter eksamen.

Sammen med opplysningene om andelen kandidater i irrelevant arbeid, (se tabell 2.1.1) viser disse resultatene at førskolelærerne og allmennlærerne har et godt arbeidsmarked med hensyn til det å få relevant arbeid innen et halvt år etter eksamen.

3. FØRSKOLELÆRERNES HJEMSTEDSFYLKE.

3.1 Hjemstedsfylke i forhold til de respektive fylkenes andel av 16 - 19 årsgruppen i 1980.

For allmennlærere er opplysninger om hjemstedsfylke gitt i spesialanalysen for allmennlærerene 1984, (jfr. rapporten : Arbeidsmarkedet et halvt år etter eksamen. En undersøkelse av kandidatene fra allmennlærerlinjene ved lærerhøgskolene 1984. NAVFs utredningsinstitutt ,1986). Gjennomgang av materialet for allmennlærerne for 1984 og 1985 viser at resultatene på dette punktet varierer svært lite mellom de to år. Det er derfor naturlig å begrense analysen til førskolelærererne i denne sammenhengen.

Tabell 3.1.1 viser kandidatenes hjemstedsfylke ved fylte 17 år sammenholdt med fylkenes andel av 16 - 19 årsgruppen i 1980, (basert på data fra folketellingen 1980).

TABELL 3.1.1. FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 ETTER HJEMSTEDSFYLKE OG SAMMENLIKNET MED FYLKENES ANDEL AV 16 - 19 ÅRSGRUPPEN I 1980. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

		Hjemstedsfylke										
	Sum	Østf.	Akers.	Oslo	Hedm.	Oppl.	Busk.	Vestf	Telem.	Aust. agder	Vest. agder	Roga.
Antall	751	36	59	58	45	35	27	33	23	17	38	52
Prosent	100	5	8	8	6	5	4	4	3	2	5	7
Andel 16-19 år	100	5,6	9,6	8,4	4,4	4,3	5,0	4,6	3,8	2,2	3,7	7,9

	Hjemstedsfylke									
	Hord.	S.ogFj.	M.ogR.	SørTr	N.Tr.	Nordl.	Troms	Finnm.	Ubesv.	Utlandet.
Antall	86	33	42	49	33	56	15	10	1	3
Prosent	12	4	6	7	4	8	2	1	-	-
Andel 16-19 år	9,9	2,7	6,2	6,0	3,3	6,4	3,8	2,2	-	-

Tabell 3.1.1 viser at kandidatenes fordeling etter hjemstedsfylke avviker lite fra fordelingen av folkemengdens andel av 16 - 19 åringer. Av fylker med noe avvik merker en seg Hordaland - som har 12 prosent av kandidatene mot 9,9 prosent av folkemengden i denne aldersgruppen. Også for andre utdanningsgrupper ligger Hordaland høyere enn gjennomsnittet, f.eks. for ingeniører ved ingeniørhøgskolene.

En sammenligning med tilsvarende materiale for allmennlærerene uteksaminert våren 1984 viser samme mønster. Rekrutteringen av allmennlærere med hjemstedsfylke Hordaland var høy også for denne gruppen.

De to nordligste fylkene, Troms og Finmark, markerer seg i annen retning. For disse ser vi av tabell 3.1.1 at de har en viss "underrepresentasjon" av førskolelærerkandidater i forhold til andelen 16 - 19 åringer.

Vi må imidlertid ha tall for flere år for å si noe sikkert om eventuell varig "over- eller underrepresentasjon" for forskjellige fylker mht. utdanning av førskolelærere. I slike vurderinger må en forøvrig også ta inn spørsmål om institusjonenes geografiske plassering, deres størrelse, og hvordan arbeidsmarkedet har vært og er i de forskjellige regioner og fylker (se pkt. 5 , VANSKER PÅ ARBEIDSMARKEDET).

4. SØKNING.

Å studere søking etter jobb kan gi mye interessant informasjon. Antall søknader og tidsperioden fra søking startet til en fikk jobb kan indikere eventuelle problemer med å skaffe seg arbeid. Hvordan søkemønsteret ser ut rent geografisk kan fortelle om preferanser for ulike regioner, og si noe om mulighetene til å få fyllt ledige stillinger i ulike landsdeler.

På grunn av en uklarhet i skjemaet har rundt 20 prosent av kandidatene ikke besvart dette spørsmålet i 1985. Dette innebærer at antallet besvarte som utgjør grunnlaget for tabeller og figurer under dette punktet er noe lavere enn man kan regne med er det riktige. Vi har gjennom kontrollprosedyrer funnet at materialet ikke har noen vesentlige skjevheter av denne grunn, (se forøvrig Vedlegg 1, om metode).

4.1 Søkemønster.

Hvor i landet har de nye kandidatene fra lærerhøgskolene søkt arbeid? Alle kandidatene ble bedt om å oppgi i hvilke fylker de søkte, eventuelt også om de søkte jobb i utlandet. Merk at mange kandidater vil ha søkt i flere fylker. (Vi vet imidlertid ikke hvor de helst ville ha jobbet.)

I tabell 4.1.1 gjengir vi resultatene fra spørsmålet om hvilke fylker kandidatene har søkt. For å kunne se nærmere på det totale søkemønsteret har vi ikke skilt ut de enkelte skoler i denne tabellen.

TABELL 4.1.1. FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER FYLKE SØKT. PROSENT.

	Kandidatgrupper		
Fylker søkt 1.)	Førskolelærere 1985	Allmennlærere 1985	Allmennlærere 1984
Østfold	14	11	11
Akershus	31	21	21
Oslo	42	18	17
Hedmark	12	9	12
Oppland	12	13	12
Buskerud	10	13	12
Vestfold	12	11	10
Telemark	11	11	10
Aust-Agder	6	7	9
Vest-Agder	9	6	9
Rogaland	20	16	19
Hordaland	21	17	19
Sogn og Fjordane	12	8	10
Møre og Romsdal	15	10	11
Sør-Trøndelag	17	11	13
Nord-Trøndelag	10	11	10
Nordland	15	19	21
Troms	11	14	19
Finmark	10	12	15
Svalbard og Jan M.	-	1	-
Utlandet	1	3	5

1.) Prosentene som her er oppgitt er prosent av alle arbeidssøkere. Mange har søkt mer enn et fylke, derfor ligger summen av de prosenttallene som her er oppgitt godt over hundre prosent.

Tabell 4.1.1 viser en meget sterk konsentrasjon av søknader fra førskolelærere til Oslo området. Hele 42 prosent søkte jobb i Oslo mens 31 prosent søkte i Akershus.(Mange vil ha søkt begge fylker.) Hordaland og Rogaland kommer noe lavere - begge fylker er søkt av ca. 20 prosent av de arbeidssøkende førskolelærerne.

Allmennlærernes søkemønster ser noe annerledes ut. Akershus og Oslo er mye søkt, også av allmennlærerne, men ikke i tilsvarende grad som for førskolelærerene. Et interessant poeng er forskjellen på søkningen til de nordligste fylkene for disse to lærergruppene. Førskolelærerene søker seg i mindre utstrekning til Nordland, Troms og Finmark enn allmennlærerne.

Forskjellene i disse to kandidatgruppenes søkemønster kan muligens forklares utifra følgende faktorer:

- Grunnskolene er spredt geografisk etter antall elever i skolepliktig alder.

- Utbyggingen av barnehager har til nå vært størst i de mest folkerike delene av landet, slik som Oslo området og områder rundt de større byene.

- Gjennomtrekken i lærerstillinger i utkantstrøk er størst.

- Det er igangsatt spesielle tiltak for å få søkere til stillinger i skoler i utkantstrøk.

Allmennlærernes søkemønster har endret seg noe fra 1984 til 1985, idet andelen søknader til alle de tre nordligste fylkene har gått ned. En nedgang mellom 2 - 5 prosentpoeng for Nordland, Troms og Finmark er mye i forhold til forandringene ellers i søkemønsteret. En nedgang i søkningen til Rogaland og Hordaland kan muligens ha sammenheng med tilgangen på stillinger i dette området.

For både førskolelærere og allmennlærere kan man si at søkningsmønsteret samsvarer relativt godt med hvor en finner de større byene i landet (Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim). Vi har imidlertid ikke materiale som kan gi data om antallet utlyste stillinger i de forskjellige fylkene. Dette kunne vært interessant for en vurdering av "antall søknader pr. utlyst stilling".

4.2 Søkemønster etter skole kandidatene er utdannet ved.

Ser man på søkningen i sammenheng med hvilken lærerhøgskole kandidatene er utdannet ved gir dette ytterligere informasjon om søkemønsteret. I tabell 4.2.1 gjengir vi resultatene fra spørsmålet om søkning, med inndeling etter skole.

TABELL 4.2.1 FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER FYLKE SØKT OG SKOLE. 1.)
ABSOLUTTE TALL.

	Fylke søkt										
Lærerhøg-skole	Øst-fold	Akers-hus	Oslo	Hed-mark	Opp-land	Buske-rud	Vest-fold	Tele-mark	Aust-agder	Vest-agder	Roga-land
Førskolelærere i alt	**74**	**172**	**229**	**64**	**65**	**56**	**65**	**60**	**32**	**50**	**107**
Alta LH.	1	3	4	1	1	1	-	-	-	-	-
Bergen LH.	1	4	5	1	1	2	1	1	-	1	5
Bodø LH.	8	10	9	4	4	5	4	1	-	1	1
Eik LH.	5	12	14	1	3	6	19	8	2	1	1
Halden LH.	17	19	22	3	3	1	-	2	-	-	3
Hamar LH.	4	10	19	18	13	6	4	5	1	-	1
Kr.Sand LH.	4	3	6	-	-	-	2	4	8	19	7
Levanger LH.	3	7	12	2	7	4	1	2	2	1	2
Nesna LH.	6	7	7	4	6	2	4	3	3	4	3
Sogndal LH.	4	10	11	8	1	4	2	5	1	1	3
Stavanger LH.	2	4	5	-	-	1	3	2	3	6	36
Stord LH.	1	7	17	1	2	3	6	6	2	6	22
Telemark LH.	4	19	23	4	3	11	4	10	2	1	1
Tromsø LH.	-	4	5	-	-	1	1	-	-	-	-
Volda LH.	5	16	17	9	11	1	5	9	4	6	13
Dr.Mauds M.	9	20	21	7	10	7	9	2	3	1	8
Barnev.akad.	-	17	32	1	-	1	-	-	1	2	1

1.) Merk at antallet søkere til de enkelte fylkene tilsammen blir høyere enn det totale antall kandidater. Dette skyldes at vi har registrert søking til hvert enkelt fylke, og en kandidat kan ha søkt forskjellige fylker.

TABELL 4.2.1 forts. FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 ETTER FYLKE SØKT OG SKOLE. ABSOLUTTE TALL.

	Fylke søkt									
Lærerhøg-skole	Horda-land	Sogn og fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trønd.	Nord-Trønd.	Nord-land	Troms	Fin-mark	Svalb.	Utl.
Førskolelærere i alt.	**114**	**67**	**82**	**95**	**56**	**84**	**60**	**55**	**1**	**4**
Alta LH.	-	-	1	-	1	3	4	11	-	-
Bergen LH.	41	8	7	2	-	-	1	-	-	-
Bodø LH.	5	2	5	6	6	33	6	6	-	-
Eik LH.	1	3	2	2	2	3	2	2	-	-
Halden LH.	1	-	-	1	-	1	1	1	-	-
Hamar LH.	3	2	3	3	3	1	4	4	-	-
Kr.Sand LH.	5	3	3	3	-	4	6	4	-	-
Levanger LH.	2	2	9	14	15	5	3	1	-	1
Nesna LH.	5	3	6	7	4	9	3	1	-	1
Sogndal LH.	5	10	2	1	1	2	-	1	-	-
Stavanger LH.	2	1	1	-	-	1	1	1	-	1
Stord LH.	24	9	8	3	2	3	3	5	-	-
Telemark LH.	4	2	-	1	2	-	3	-	1	-
Tromsø LH.	-	-	-	1	-	2	10	1	-	1
Volda LH.	11	18	24	8	4	3	6	8	-	-
Dr.Mauds M.	5	4	11	43	16	14	7	9	-	-
Barnev.akad.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

TABELL 4.2.1 forts. ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER FYLKE SØKT OG SKOLE. 1.)
ABSOLUTTE TALL.

	Fylke søkt										
Lærerhøg-skole	Øst-fold	Akers-hus	Oslo	Hed-mark	Opp-land	Buske-rud	Vest-fold	Tele-mark	Aust-Agder	Vest-Agder	Roga-land
Allmennlærere i alt	**71**	**133**	**114**	**59**	**82**	**84**	**66**	**68**	**41**	**39**	**103**
Alta LH.	1	1	2	1	-	1	-	-	-	-	1
Bergen LH.	-	-	2	-	2	4	1	2	1	-	4
Bodø LH.	1	2	-	-	-	1	1	-	1	-	1
Eik LH.	7	5	3	1	3	5	21	6	2	2	2
Elverum LH.	20	31	16	24	30	21	17	16	11	8	12
Halden LH.	13	6	5	-	1	1	1	2	-	-	-
Hamar LH.	7	12	10	23	13	9	4	7	3	3	6
Kr.Sand.LH.	3	2	2	-	2	2	1	1	9	10	7
Levanger LH.	1	5	1	2	9	4	2	6	1	3	2
Nesna LH.	-	-	1	1	2	-	1	-	-	-	-
Telemark LH.	8	13	12	4	7	16	7	16	3	3	6
Oslo Off. LH.	3	26	25	-	1	6	1	1	-	-	1
Sagene LH.	3	25	24	-	1	3	2	-	1	1	1
Sogndal LH.	1	1	2	1	6	3	1	3	2	1	6
Stavanger LH.	-	-	1	-	-	-	1	1	1	3	34
Stord LH.	1	1	1	-	1	1	-	2	1	2	13
Tromsø LH.	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Trondheim LH.	1	2	3	-	1	1	1	1	1	-	3
Volda LH.	-	-	3	1	2	5	3	4	4	3	4

1.) Merk at antallet søkere til de enkelte fylkene tilsammen blir høyere enn det totale antall kandidater. Dette skyldes at vi har registrert søking til hvert enkelt fylke, og en kandidat kan ha søkt flere fylker.

TABELL 4.2.1 forts. ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER FYLKE SØKT OG SKOLE.
ABSOLUTTE TALL.

	Fylke søkt									
Lærerhøg-skole	Horda-land	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trønd.	Nord-Trønd.	Nord-land	Troms	Fin-mark	Svalb.	Utl.
Allmennlærere i alt	**106**	**48**	**62**	**66**	**66**	**117**	**89**	**78**	**6**	**18**
Alta LH.	1	1	1	3	2	9	9	33	-	-
Bergen LH.	35	5	2	-	-	1	-	-	-	-
Bodø LH.	-	1	1	1	2	19	5	3	-	1
Eik LH.	1	2	3	2	3	3	3	3	1	-
Elverum LH.	7	8	5	15	10	11	11	5	1	2
Halden LH.	-	-	2	-	1	1	-	2	-	2
Hamar LH.	3	-	4	2	1	5	6	2	1	3
Kr.Sand LH.	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1
Levanger LH.	3	2	5	15	18	13	8	9	-	2
Nesna LH.	-	-	1	5	6	25	6	4	-	-
Telemark LH.	2	2	3	4	5	6	3	4	-	2
Oslo Off. LH.	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Sagene LH.	-	1	1	1	2	2	1	-	1	-
Sogndal LH.	10	14	3	4	3	6	2	-	1	-
Stavanger LH.	4	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Stord LH.	27	3	1	-	1	1	3	-	1	2
Tromsø LH.	2	1	2	1	3	10	22	8	-	-
Trondheim LH.	1	-	2	8	4	1	4	2	-	1
Volda LH.	9	8	26	5	3	3	4	3	-	2

Konsentrasjonen av søkning til det fylket eller den regionen utdanningsinstitusjonen er plassert i, er høyere for allmennlærerne enn førskolelærerne. Det er allikevel en sterk tendens til at kandidater fra begge grupper søker arbeid i den regionen de er utdannet i.

Imidlertid ser vi to skoler som klart skiller seg ut. Kandidatene fra Dronning Mauds Minne har et søkemønster som er preget av svært stor spredning. Førskolelærerne utdannet ved denne skolen har, når man ser samlet på disse, søkt stillinger i alle fylkene. Det samme forholdet gjelder for allmennlærere utdannet ved Elverum Lærehøgskole. Også ved denne skolen ser man at alle fylkene er søkt av en eller flere kandidater fra vårkullet 1985.

Materialet for kandidater utdannet ved Dronning Mauds Minne gir et annerledes bilde enn materiale fra andre utdanningsinstitusjoner for førskolelærere. Forklaringen på dette kan være at forholdene ved Dronning Mauds Minne er noe spesielle, både med tanke på rekruttering og innhold. Selv om opptak til skolen ikke er knyttet til spesiell livsynsoppfatning, er det rimelig å anta at mange kandidater søker seg til denne institusjonen fordi den har klar tilknytning til en bestemt livssynsretning.

4.3 Antall søknader.

Vi har gjennom et eget spørsmål samlet data om hvor mange søknader kandidatene har sendt. Tabell 4.3.1 gir resultatene for begge kandidatgruppene fra undersøkelsen 1985, og sammenlignings-materiale fra 1984 for allmennlærerne.

TABELL 4.3.1 FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER ANTALL SØKNADER SENDT, PR. KANDIDAT. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat gruppe og uteksamin. år.	Sum arb. søkere	Antall søknader sendt							
		1 søkn.	2-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100 og m.	Ubesv.
Førskole-lærere 1985									
Antall	548	27	54	97	136	166	47	8	13
Prosent	100	4,9	9,9	17,7	24,8	30,3	8,6	1,5	2,3
Allmenn-lærere 1985									
Antall	628	105	191	142	114	45	3	1	27
Prosent	100	16,7	30,4	22,6	18,2	7,2	0,5	0,2	4,3
Allmenn-lærere 1984									
Antall	882	137	219	159	148	89	13	-	117
Prosent	100	15,5	24,8	18,0	16,8	10,1	1,5	-	13,3

For begge kandidatgruppene må det gjennomsnittlige antall søknader sies å være høyt. Det høye antallet søknader mange sender innebærer at søknadsprosessen blir svært arbeidskrevende.

Hele 66 prosent av de arbeidssøkende førskolelærerne sendte over 10 søknader, den største gruppen (30 prosent) sendte mellom 20-49 søknader. Antall søknader er langt mindre for allmennlærerne. Her ser vi at ca 30 prosent sendte over 10 søknader, og fra 2 til 4 søknader var det mest vanlige for denne gruppen.

Forklaringen på denne forskjellen mellom de to gruppene kan ligge i søkeprosedyren for stillinger i grunnskolen. Dersom flere stillinger utlyses i en kommune kan søkning til samtlige stillinger skje i en søknad. Dette forholdet gjelder ikke for søknader til stillinger i førskolesektoren.

Sammenligning mellom allmennlærernes antall søknader i 1984 og 1985 viser ingen store endringer. Man ser en liten tendens til flere søknader i 1984, men denne er usikker, da antall ubesvarte på dette spørsmålet i 1984 er høyt.

4.4 Når begynte søkningen ?

Også på dette punktet ser man forskjeller mellom førskolelærere og allmennlærere. 25 prosent av førskolelærerne begynte å søke jobb mer enn 3 mndr. før eksamen. Den største enkeltgruppen (44,5 prosent) begynte å søke mellom 2-3 mndr. før eksamen. 18 prosent begynte søkningen fra 4-8 uker før eksamen. Dette innebærer at rundt 85 prosent av førskolelærerne hadde startet søkeprosessen mer enn 1 mnd. før eksamen.

33 prosent av allmennlærerne begynte å søke jobb mer enn 3 mndr. før eksamen. 34 prosent begynte å søke mellom 2 og 3 måneder før eksamen, og rundt 13 prosent startet søkeprosessen 4 til 8 uker før eksamen.

Omtrent like mange (i prosent) av de to kandidatgruppene startet søkingen mer enn 1 mnd. før eksamen. Resultatene for de to gruppene viser en viss forskjell, da allmennlærerne startet sin søkeprosess lenger tid før eksamen. Denne forskjellen kan og muligens forklares utifra prosedyrene for søkning for de to kandidatgruppene.

5. VANSKER MED Å FÅ JOBB I SAMSVAR MED UTDANNINGEN.

5.1 Andel kandidater med vansker.

Kandidatene ble stilt spørsmål om de hadde hatt vansker med å få arbeid i noenlunde samsvar med utdanningen. Vi minner om at på grunn av en uklarhet i skjemaet har ca. 20 prosent av kandidatene ved en feiltakelse hoppet over dette spørsmålet i 1985. Det innebærer at antallet som besvarte spørsmålet er lavere enn det skulle være, men det er ikke grunnlag for å tro at resultatene er mindre pålitelige av denne grunn, (se forøvrig Vedlegg 1, om metode).

Spørsmålet om vansker er en svært subjektiv variabel. Kandidater kan oppleve de samme faktiske vanskene på forskjellig måte. Ulike skolemiljøer kan også være mer eller mindre opptatt av arbeidsmarkedsspørsmål, noe som kan påvirke hvordan kandidatene vurderer vanskegraden i søkeprosessen.

Tabell 5.1.1 gjengir resultatene på dette spørsmålet. I tabellen er bare kandidater som har svart at de har forsøkt å få arbeid tatt med.

TABELL 5.1.1 ARBEIDSSØKENDE FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ARBEIDSSØKENDE ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER VANSKER MED Å FÅ ARBEID I NOENLUNDE SAMSVAR MED UTDANNINGEN. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat gruppe og uteks. år	Sum arb. søkere	Hadde vansker	Hadde ikke vansker	Ubesvart
Førskole-lærere 1985				
Antall	548	176	356	16
Prosent	100	32,1	65,0	2,9
Allmenn-lærere 1985				
Antall	628	187	405	36
Prosent	100	29,8	64,5	5,7
Allmenn-lærere 1984				
Antall	882	353	503	26
Prosent	100	40,0	57,0	3,0

Tabellen viser at 32 prosent av førskolelærerne fra 1985 oppga at de hadde hatt vansker med å få arbeid i samsvar med utdanningen. Som man ser er det ingen stor forskjell mellom allmennlærerne og førskolelærerne fra 1985 på dette punktet.

Til sammenligning kan det opplyses at gjennomsnittet for alle grupper i 1985-undersøkelsen var ca. 28 prosent. Her må det imidlertid understrekes at graden av vansker blant de ulike kandidatgruppene varierer svært mye.
(For ytterligere informasjon om dette punktet, se : Utdanning og Arbeidsmarked 1986. Tendenser og perspektiver. NAVFs utrednings-institutt 1986.)

Når det gjelder forskjeller i vansker mellom skolene for 1985-kullet av førskolelærere og allmennlærere er det stor variasjon . Andelen med vansker varierer faktisk fra 3 prosent til hele 58 prosent. Datagrunnlaget er imidlertid for svakt til at vi vil gi tallene for hver enkelt skole. For det første gjelder tallene kun et enkelt år - og vi vet fra tidligere undersøkelser at tall for vansker på skolenivå kan variere meget fra år til år. Det er derfor nødvendig med tall for mer enn to år for å kunne gi sikre konklusjoner om denne tendensen. For allmennlærerne har vi data fra tre år, og variasjonen i vanskegrad er som man ser av figur 5.1.1 svært stor fra år til år. Dette kan ses på som en antydning om et bedret arbeidsmarked, noe som blir forsterket gjennom resultatene fra hurtigstatistikk basert på data fra 1986.

Tendensen til bedring av arbeidsmarkedet kan avleses i sammenligning mellom 1984 og 1985 for allmennlærernes svar på spørsmålet om vansker. Som tabell 5.1.1 og figur 5.1.1 viser, gikk-prosenten med vansker ned med hele 10 prosentpoeng i løpet av et år.

Hurtigstatistikken for 1986-kullet viser at det har skjedd en bedring av situasjon på arbeidsmarkedet for førskolelærerne og allmennlærerne. Andelen førskolelærere fra 1986 med vansker er ca.10 prosent, og andelen allmennlærere fra 1986 med vansker ca. 8 prosent. Selv om dette er foreløpige tall er svarprosenten i 1986 materialet såpass høy (ca. 75 prosent pr. 1 april 1987) at det endelige resultatet sannsynligvis ikke vil avvike vesentlig fra det vi har nå.

Denne forandringen i andelen kandidater med vansker kan imidlertid og skyldes andre forhold enn bedre tilgang på arbeid, blandt annet at antall arbeidssøkende allmennlærere har gått ned med hele 29 prosent. Antall uteksaminerte allmennlærere fra lærerhøgskolene har ikke hatt en tilsvarende nedgang i denne perioden. I 1984 ble det uteksaminert 1439 kandidater, mot 1318 kandidater med allmennlærerutdanning i 1985. Dette tilsvarer en prosentvis reduksjon av antall uteksaminerte allmennlærerere på ca. 8 prosent. Antall uteksaminerte allmennlærere har gått ned også fra 1985 til 1986. Våre foreløpige resultater fra 1986 undersøkelsen av allmennlærerne tyder på at nedgangen i antall uteksaminerte kandidater mellom disse to årene er på ca. 9 prosent. Videre ser vi av de samme resultater at prosentandelen som studerer videre er på samme nivå. Forklaringen kan derfor også finnes i forhold som videre studier, overgang til yrker der lærerutdanningen ikke er relevant etc.

FIGUR 5.1.1 : KANDIDATER FRA 1984, 1985 OG 1986 (HURTIGSTATISTKK) ETTER VANSKER MED Å FÅ ARBEID I NOENLUNDE SAMSVAR MED UTDANNINGEN. PROSENT.

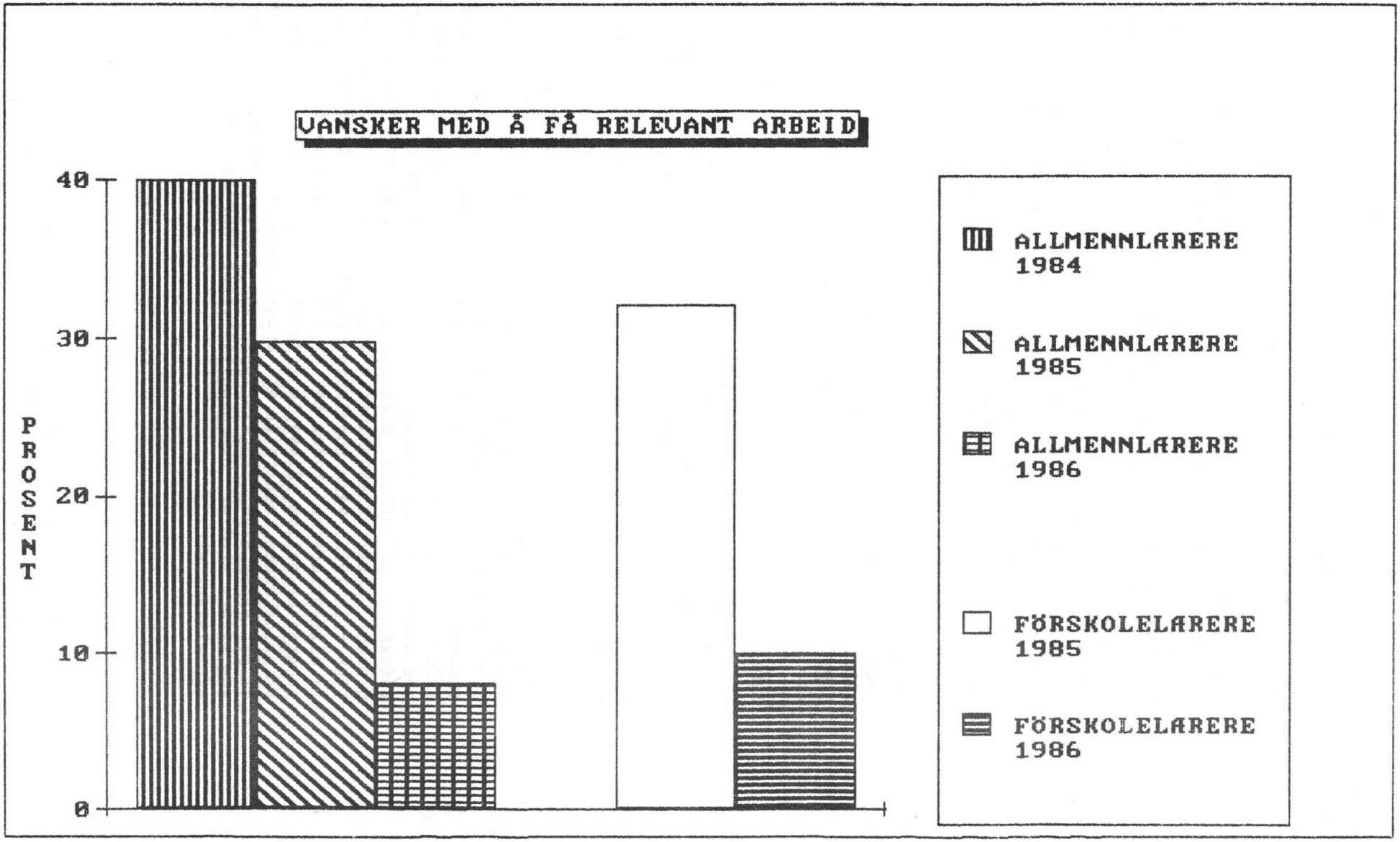

6. ARBEIDETS OMFANG

6.1 Heltid/Deltid.

Tabell 6.1.1 viser fordelingen av de yrkesaktive kandidatene i heltids- eller deltidsstillinger.

TABELL 6.1.1. YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER OM DE VAR I HELTIDS ELLER DELTIDSARBEID.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat-gruppe og år uteksaminert	Sum yrkesakt. kand.	Arbeidet heltid	Arbeidet deltid: Mer enn 75 pros.	50-75%	25-49%	Mindre enn 25%	Deltid uspesif.	Ubesv.
Førskole-lærere 1985								
Antall	580	389	48	87	35	5		16
Prosent	100	67,1	8,3	15,0	6,0	0,8		2,8
Allm. lærere 1985								
Antall	631	386	101	102	20	3	5	14
Prosent	100	61,2	16,0	16,2	3,2	0,5	0,8	2,2
Allm. lærere 1.) 1984			Over 50 %		Under 50 %			
Antall	772	524	212		19		-	17
Prosent	100	67,9	27,5		2,5		-	2,2

1.) I spørreskjemaet som ble anvendt i 1984 hadde spørsmålet om arbeidstid en annen inndeling enn skjemaet som ble anvendt i 1985. På bakgrunn av dette er deltidsangivelsen for kandidatene fra 1984 kun delt inn i over eller under 50 prosent av full jobb her.

Tabell 6.1.1 viser at 67 prosent av de yrkesaktive førskolelærerene arbeidet på heltid og 30 prosent på deltid. Av de deltidsarbeidende var den største gruppen i jobber mellom 50-75 prosent av full stilling.

Andelen deltidsarbeidende allmennlærere fra vårkullet 1985 er noe høyere, ca. 35 prosent. Av disse har de fleste en deltidsjobb med arbeidsmengde over 50 prosent av full tid.

Sammenligning mellom 1984 og 1985 materialet, viser en klar økning i prosentandelen deltidsarbeidende allmennlærere mellom de to år. Også i 1984 hadde de fleste deltidsarbeidende allmennlærere stillinger med arbeidstid på over 50 prosent av full stilling.

6.2 Årsaker til deltidsarbeid

Gjennom et eget spørsmål i spørreskjemaet for 1985 har vi spurt de deltidsarbeidende om årsaken til at de arbeider deltid. Tabell 6.2.1 gir resultatene.

TABELL 6.2.1. FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ÅRSAKER TIL DELTIDSARBEID. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat gruppe	Sum	Ikke fått full still.	Ønsk.fl. jobber	Omsorgs-forplikt.	Videre studier	Andre gr.	Ubesv.
Førskole-lærere							
Antall	175	113	7	22	3	17	13
Prosent	100	64,6	4,0	12,6	1,7	9,7	7,4
Allm. lærere							
Antall	231	157	4	21	5	22	22
Prosent	100	68,0	1,7	9,1	2,2	9,5	9,5

Tabellen viser at for både førskolelærere og allmennlærere er den viktigste årsaken til deltidsarbeid at det ikke har vært mulig å få full stilling. Over to tredjedeler av de deltidsarbeidende i begge grupper anfører denne årsaken som viktigst. Alt i alt tyder disse resultatene på at et flertall av de deltidsarbeidende ville ha arbeidet full tid, dersom de hadde fått hel stilling.
Den nest viktigste årsaken for førskolelærerene er omsorgsforpliktelser (13 prosent).

Andre årsaker og omsorgsforpliktelse er nevnt omtrent like ofte for allmennlærerene. (9,5 og 9,1 prosent.) Innholdet av svarkategorien "andre årsaker" er svært varierende, men etter gjennomgang av skjemaene kan man antyde årsaker som ønske om mindre belastning, sykdom som hindrer at man kan ta full stilling og ønske om mer tid til fritidsaktiviteter.

7. ARBEIDSSTED.

Under dette punktet har vi prøvd å vise sammenhengen mellom hjemstedsfylke og arbeidsfylke sett i forhold til utdanningsinstitusjonens geografiske plassering.

Vi har videre valgt å bruke disse opplysningene til å vurdere omfanget av eksport versus import av kandidater med allmennlærer- og førskolelærerutdanning i de enkelte fylker/regioner.

Analysen berører på denne måten aktuelle spørsmål som geografisk spredning i rekruttering til utdanning og arbeid innen de arbeidsområdene allmennlærere og førskolelærere har.

7.1 Arbeidsfylke pr. 15.11.85.

Kandidatene ble bedt om å oppgi hvilket fylke de arbeidet i pr. 15.11.85. Tabell 7.1.1 viser fordelingen totalt og tabell 7.2.1 etter hvilken skole kandidaten er utdannet ved.

TABELL 7.1.1 YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 ETTER ARBEIDSFYLKE ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

	Kandidatgrupper					
	Førskolelærere 1985		Allmennlærere 1985		Allmennlærere 1984	
Arbeidsfylke	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Sum	580	100	631	100	772	100
Østfold	16	3	18	3	29	4
Akershus	47	8	46	7	74	10
Oslo	114	20	61	10	42	5
Hedmark	18	3	27	4	19	2
Oppland	23	4	26	4	29	4
Buskerud	19	3	23	4	32	4
Vestfold	16	3	22	4	15	2
Telemark	15	3	20	3	19	2
Aust-Agder	7	1	7	1	20	3
Vest-Agder	15	3	8	1	15	2
Rogaland	58	10	68	11	83	11
Hordaland	49	8	69	11	82	11
Sogn og Fjordane	27	5	15	2	21	3
Møre og Romsdal	24	4	30	5	29	4
Sør-Trøndelag	32	6	24	4	28	4
Nord-Trøndelag	19	3	18	3	12	2
Nordland	44	8	58	9	96	12
Troms	21	4	43	7	55	7
Finnmark	14	2	41	7	65	8
Utlandet	1	-	5	1	-	-
Ubesvart	1	-	2	-	7	1

En femtedel av førskolelærerne arbeidet i Oslo, og 8 prosent i Akershus. Dette innebærer at litt under en tredjedel av alle de nyuteksaminerte førskolelærerne i 1985 arbeider i Osloregionen. Under pkt.4 viste vi at andelen som søkte jobb i denne regionen var enda høyere. Dette kan tyde på at mange ser på det å arbeide i denne regionen som attraktivt. Den øvrige fordelingen viser konsentrasjoner om Rogaland (10 prosent) og om Hordaland og Nordland (begge med 8 prosent). I forhold til tallene for søkning ligger Sør-Trøndelag kanskje litt lavere enn ventet (6 prosent). Dette kan være en indikasjon på at arbeidsmarkedet for førskolelærere kanskje kan være noe vanskeligere i dette fylket enn i de øvrige fylkene med større byer.

For allmennlærerne viser resultatene et noe annet bilde. Fylkene som rekrutterer størst andel av de nyutdannede allmennlærerne fra 1985 er Hordaland og Rogaland, hvert av fylkene har rekruttert 11 prosent av de yrkesaktive nyutdannede allmennlærerne fra 1985. Oslo har en andel på 10 prosent, omtrent likt med Nordland. Søkningen til Oslo og Nordland viser at ca. 20 prosent av kandidatene søker jobb i de to nevnte fylker. Isolert sett tyder dette på et godt arbeidsmarked i de ovennevnte fylker, men det er her viktig å gjøre oppmerksom på at vi ikke har opplysninger om hvilket fylke kandidatene helst vil arbeide i.

Akershus skiller seg ut med tanke på forholdet mellom søkning og antall som arbeider i fylket. Materialet viser en søkning på 21 prosent til dette fylket. Andelen nyuteksaminerte allmennlærere fra 1985 som faktisk arbeider i Akershus er som man ser av tabell 7.1.1 på 7 prosent. Dette er en indikasjon på at arbeidsmarkedet for nyuteksaminerte allmennlærere er vanskelig i dette fylket.

Sammenligning mellom førskolelærerne og allmennlærerne viser at spredningen er størst for allmennlærerne. Dette kan ha sammenheng med forhold som barnehageutbygging og plasseringen/størrelsen på utdanningsinstitusjonene for de respektive grupper.

Utviklingen for allmennlærerne fra 1984 til 1985 er preget av to hovedtrekk:

- Oslo har øket sin andel fra 5 til 10 prosent av de yrkesaktive nyutdannede kandidatene.

- Andelen kandidater som arbeider i Nord-Norge er redusert fra 27 til 23 prosent

Generelt ser man også en tendens til større geografisk spredning i materialet fra 1985.

De forholdene som her er påpekt, sammen med nedgangen i graden av vansker, kan tyde på en generell bedring av arbeidsmarkedet for allmennlærere.

7.2 Hvor arbeider kandidatene fra de enkelte høgskoler ?

I hvor stor grad leverer den enkelte utdanningsinstitusjon arbeidskraft til sitt eget fylke, eller sin egen region ?

Tabell 7.2.1 gir oversikt over dette, i absolutte tall, og i prosent av de yrkesaktive kandidatene utdannet ved de enkelte skolene.

TABELL 7.2.1 FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 OG 1984. KANDIDATER MED ARBEID I SAMME FYLKE SOM UTDANNINGS-INSITUSJONEN ER PLASSERT I. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT AV YRKESAKTIVE KANDIDATER FRA DEN ENKELTE SKOLE. 1.)

Skole	Antall yrkesaktive kandidater	Hadde arbeid i det fylket de var utdannet i. Antall	I prosent av de yrkesaktive kandidatene
Førskolelærere 1985	**578**	**288**	**50**
Alta LH	13	9	(69)
Bergen LH	33	29	(88)
Bodø LH	45	29	(64)
Eik LH	34	10	(29)
Halden LH	41	15	(37)
Hamar LH	43	13	(30)
Kristiansand LH	32	11	(34)
Levanger LH	25	13	(52)
Nesna LH	16	4	(25)
Sogndal LH	25	12	(48)
Stavanger LH	44	38	(86)
Stord LH	34	14	(41)
Telemark LH	40	12	(30)
Tromsø LH	17	9	(53)
Volda LH	31	14	(45)
Dron.Mauds Minne	60	24	40
Barnevernsakademiet	45	32	(71)

1) Prosenttallene er satt i parantes der prosentueringsgrunnlaget er under 50.

TABELL 7.2.1 forts. ALLMENNLÆRERE 1985.

Skole	Antall yrkesaktive kandidater	Hadde arbeid i det fylket de var utdannet i. Antall	I prosent av de yrkesaktive kandidatene
Allmennlærere 1985	**631**	**337**	**53**
Alta LH	42	30	(71)
Bergen LH	46	37	(80)
Bodø LH	19	15	(79)
Eik LH	36	19	(53)
Elverum LH	57	17	30
Halden LH	24	12	(50)
Hamar LH	34	9	(27)
Kristiansand LH	17	6	(35)
Levanger LH	23	8	(35)
Nesna LH	29	23	(79)
Telemark LH	36	10	(28)
Oslo Off. LH	38	19	(50)
Sagene LH	39	22	(56)
Sogndal LH	24	9	(38)
Stavanger LH	34	32	(94)
Stord LH	42	23	(55)
Tromsø LH	35	18	(51)
Trondheim LH	23	11	(48)
Volda LH	33	17	(52)

TABELL 7.2.1 forts. ALLMENNLÆRERE 1984.

Skole	Antall yrkesaktive kandidater	Hadde arbeid i det fylket de var utdannet i. Antall	I prosent av de yrkesaktive kandidatene
Allmennlærere 1984	**773**	**380**	**50**
Alta LH	58	49	84
Bergen LH	55	34	62
Bodø LH	57	51	89
Eik LH	34	9	(26)
Elverum LH	49	4	(8)
Halden LH	27	19	(70)
Hamar LH	46	12	(26)
Kristiansand LH	33	10	(30)
Levanger LH	25	9	(36)
Nesna LH	23	14	(61)
Telemark LH	52	9	17
Oslo Off. LH	39	5	(13)
Sagene LH	42	15	(36)
Sogndal LH	27	9	(33)
Stavanger LH	49	42	(86)
Stord LH	51	24	47
Tromsø LH	40	31	(78)
Trondheim LH	30	17	(57)
Volda LH	36	17	(47)

Som man ser av tabell 7.2.1 er det stor forskjell mellom de ulike utdanningsinstitusjonene med tanke på leveranse til stillinger i eget fylke. Noen skoler markerer seg som "lokalleverandører", f.eks skolene i Bergen, Stavanger, Bodø, Nesna og Alta. Andelen kandidater som tar arbeid i samme fylke som de er utdannet i, er høy ved disse skolene. Det andre ytterpunktet representeres ved lærerhøgskolene i Elverum og Hamar. Både førskolelærere og allmennlærere utdannet ved disse institusjonene har en liten andel som arbeider i samme fylke som utdanningsinstitusjonen er plassert i. For de andre utdanningsinstitusjonene er tendensen til å ta arbeid i samme fylket som utdanningsinstitusjonen ligger i relativt høy.

Det ser ikke ut til å være noen vesentlig forskjell mellom førskolelærere og allmennlærere på dette punktet, men vi ser at den geografiske spredningen av arbeidsfylke for kandidatene med førskolelærerutdanning er større enn allmennlærernes tendens til spredning.

Allmennlærernes resultater fra 1984 og 1985 viser omtrent samme bilde av arbeidskraftleveranse til eget fylke.

De resultater vi her har påpekt kan henge sammen med flere forhold, slike som utdanningsinstitusjonens størrelse i forhold til det "lokale" arbeidsmarked, og rekrutteringen av studenter til utdanningsinstitusjonen. Det sistnevnte blir behandlet under pkt.6.3.

Så langt har vi vist resultatene for leveranse til <u>eget</u> fylke. Tar man med omliggende fylker i analysen omkring denne problemstillingen, viser dette at andelen kandidater som tar arbeid i nabofylker også er relativt høy.

Tabell 7.2.2 viser den totale spredningen for alle skoler og alle fylker.

TABELL 7.2.2 YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ARBEIDSFYLKE PR. 15.11.1985 OG SKOLE. ABSOLUTTE TALL.

		Arbeidsfylke pr. 15.11.85.										
Skole	Ant. kand.	Øst-fold	Akers-hus	Oslo	Hed-mark	Opp-land	Buske-rud	Vest-fold	Tele-mark	Aust-Agder	Vest-Agder	Roga-land
Førskolelærere 1985 i alt	**580**	**16**	**47**	**114**	**18**	**23**	**19**	**16**	**15**	**7**	**15**	**58**
Alta LH.	13	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Bergen LH.	33	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Bodø LH.	45	-	1	4	-	-	2	-	-	-	-	-
Eik LH.	34	1	4	11	-	1	3	10	2	-	-	-
Halden LH.	41	15	6	15	-	1	1	-	-	-	-	-
Hamar LH.	43	-	3	8	13	12	2	2	-	-	-	-
Kr.Sand LH.	32	-	-	5	-	-	-	1	1	4	11	5
Levanger LH.	25	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Nesna LH.	16	-	2	1	-	1	-	-	-	1	-	-
Sogndal LH.	25	-	4	3	2	-	2	1	-	-	-	-
Stavanger LH.	44	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	38
Stord LH.	34	-	1	5	-	1	1	-	-	-	2	8
Telemark LH.	41	-	3	15	-	2	4	1	12	1	-	1
Tromsø LH.	17	-	2	3	-	-	1	-	-	-	-	-
Volda LH.	31	-	2	1	-	2	-	1	-	1	-	1
Dr.Mauds M.	60	-	7	10	2	-	2	-	-	-	-	4
Barnev.akad.	46	-	11	32	-	1	-	-	-	-	1	-

TABELL 7.2.2 forts. FØRSKOLELÆRERE 1985.

Skole	Arbeidsfylke pr. 15.11.85.									
	Horda-land	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trønd.	Nord-Trønd.	Nord-land	Troms	Finn-mark	Ube-svart	Utl.
Førskolelærere 1985 i alt	**49**	**27**	**23**	**32**	**19**	**44**	**21**	**14**	**2**	**1**
Alta LH.	-	-	-	-	-	-	2	9	-	-
Bergen LH.	29	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Bodø LH.	-	1	-	-	2	29	5	1	-	-
Eik LH.	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Halden LH.	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Hamar LH.	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-
Kr.Sand LH.	1	2	1	-	-	-	1	-	-	-
Levanger LH.	-	-	1	6	13	1	1	-	-	-
Nesna LH.	-	-	2	1	2	4	2	-	-	-
Sogndal LH.	-	12	-	-	-	1	-	-	-	-
Stavanger LH.	1	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Stord LH.	14	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Telemark LH.	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Tromsø LH.	-	-	-	-	-	2	9	-	-	-
Volda LH.	2	6	14	-	-	1	-	-	-	-
Dr.Mauds M.	1	-	1	24	2	4	-	3	-	-
Barnev.akad.	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

TABELL 7.2.2 forts. **ALLMENNLÆRERE 1985.**

Skole	Ant. kand.	Arbeidsfylke pr. 15.11.85.										
		Øst-fold	Akers-hus	Oslo	Hed-mark	Opp-land	Buske-rud	Vest-fold	Tele-mark	Aust-Agder	Vest-Agder	Roga-land
Allmennlærere 1985 i alt	631	**18**	**46**	**61**	**27**	**26**	**23**	**22**	**20**	**7**	**8**	**68**
Alta LH.	42	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Bergen LH.	46	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	2
Bodø LH.	19	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eik LH.	36	-	-	2	-	-	4	19	5	-	-	2
Elverum LH.	57	1	7	-	17	6	5	-	1	1	-	6
Halden LH.	24	12	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Hamar LH.	34	-	3	5	9	9	-	1	-	-	-	1
Kr.Sand LH.	17	-	1	1	-	1	-	-	1	4	6	3
Levanger LH.	23	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Nesna LH.	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Telemark LH.	36	2	4	2	-	5	6	-	10	-	1	4
Oslo Off.LH.	38	-	13	19	-	-	4	1	-	-	-	1
Sagene LH.	39	1	10	22	-	-	-	1	-	-	-	-
Sogndal LH.	24	-	1	1	-	2	-	-	-	-	1	2
Stavang. LH.	34	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	32
Stord LH.	42	1	2	1	-	-	-	-	-	1	-	11
Tromsø LH.	35	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Trondh. LH.	23	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1
Volda LH.	33	-	-	3	-	-	-	-	1	-	-	2

TABELL 7.2.2 forts. ALLMENNLÆRERE 1985.

Skole	Arbeidsfylke pr. 15.11.85.									
	Horda-land	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trønd.	Nord-Trønd.	Nord-land	Troms	Fin-mark	Utl.	Ubesv.
Allmennlærere 1985 i alt	**69**	**15**	**30**	**24**	**18**	**58**	**43**	**41**	**5**	**2**
Alta LH.	-	-	-	-	-	4	5	30	-	-
Bergen LH.	37	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Bodø LH.	-	-	1	-	-	15	1	1	-	-
Eik LH.	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1
Elverum LH.	1	-	1	3	-	-	7	1	-	-
Halden LH.	1	-	2	-	-	-	-	-	2	1
Hamar LH.	1	-	1	2	-	-	2	-	-	-
Kr.Sand LH.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Levanger LH.	-	-	1	5	8	3	-	3	-	-
Nesna LH.	-	-	-	1	2	23	2	1	-	-
Telemark LH.	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Oslo Off. LH.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sagene LH.	-	-	1	-	2	-	1	-	1	-
Sogndal LH.	3	9	3	1	-	1	-	-	-	-
Stavanger LH.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stord LH.	23	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Tromsø LH.	-	-	1	-	1	10	18	4	-	-
Trondheim LH.	1	-	1	11	3	1	1	-	1	-
Volda LH.	2	2	17	-	2	1	3	-	-	-

Ved å sammenholde arbeidskraftleveransen fra den enkelte skole med antall nyutdannede kandidater som får arbeid i fylket ser vi en enda sterkere tendens til "lokalleveranse."

I flertallet av fylkene er i gjennomsnitt 50 prosent av de nyutdannede førskolelærerne som er fra utdanningsinstitusjoner i fylket, sysselsatt i det samme fylket et halvt år etter eksamen. Østfold står her i en særstilling, 15 av 16 nyuteksaminerte kandidater som fikk jobb i dette fylket, var utdannet ved Lærerhøgskolen i Halden. Unntakene her er fylker som Oslo, Akershus, Sogn og Fjordane og Troms. De fleste av disse fylkene importerer arbeidskraft fra utdanningsinstitusjoner i nærliggende fylker.

Oslo må sies å være i en særstilling. Som man ser av tabellen rekrutterer Oslo 20 prosent av alle de nyuteksaminerte førskolelærerne fra våren 1985. Spredningen med tanke på hvilken utdanningsinstitusjone disse er utdannet ved er svært stor, noe som tyder på at Oslo er et aktuellt arbeidssted for førskolelærere fra de fleste utdanningsinstitusjoner.

Fylker uten utdanningsinstitusjoner for førskolelærere, slike som Aust-Agder og Buskerud ser og ut til å hente arbeidskraft fra skoler i nærliggende fylker.

Av tabell 7.2.1 ser vi at for allmennlærerne er graden av "lokalleveranse" enda sterkere. Tallene for arbeidsfylke for nyuteksaminerte allmennlærere våren 1985 viser at 13 av 19 fylker "tar" en andel på over 70 prosent av de nyuteksaminerte kandidatene fra eget fylke. Også for allmennlærerne ser vi at nabofylker rekrutterer mange kandidater i denne gruppen. Oslo og Akershus representerer også her unntakene. Disse fylkene rekrutterer nyuteksaminerte allmennlærere fra utdanningsinstitusjoner over hele landet.

Det er viktig å understreke at vi her formidler resultater fra ansettelse av <u>nyuteksaminerte</u> kandidater. Vi har ikke materiale for å analysere ansettelser forøvrig. Vurderingen av arbeidsmarkedet totalt vil være avhengig av slike data, ikke minst da vi vet at ansiennitet er svært viktig med tanke på ansettelser av yrkesgruppene vi her har med å gjøre, og da spesielt allmennlærerne.

7.3 Sammenhengen mellom arbeidsfylke og hjemstedsfylke.

I materialet har vi opplysninger om kandidatenes hjemstedsfylke da de var 17 år. Setter vi denne informasjonen sammen med hvilken skole de er utdannet ved, kan vi danne oss et inntrykk av hvor mange som tar utdanning i samme fylke/region som de bodde i da de var 17 år. Tabell 7.3.1 sammenstiller opplysningene om skole i forhold til hjemstedsfylke, og i tabell 7.4.1 har vi satt sammen opplysningene om hjemstedsfylke og arbeidsfylke.

TABELL 7.3.1 FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER HJEMSTEDSFYLKE OG SKOLE. ABSOLUTTE TALL.

		Hjemstedsfylke ved fylte 17 år.										
Skole	Ant. kand.	Øst-fold	Akers-hus	Oslo	Hed-mark	Opp-land	Buske-rud	Vest-fold	Tele-mark	Aust-Agder	Vest-Agder	Roga-land
Førsk.læ. 1985 i alt	**751**	**36**	**59**	**58**	**45**	**35**	**27**	**33**	**23**	**17**	**38**	**52**
Alta LH.	14	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Bergen LH.	59	-	1	-	-	1	-	-	1	1	1	1
Bodø LH.	49	2	1	1	1	1	2	-	-	-	-	-
Eik LH.	41	-	6	7	3	1	4	12	3	-	-	-
Halden LH.	45	20	9	8	1	3	1	-	1	-	-	-
Hamar LH.	51	1	3	3	23	14	3	1	-	-	-	-
Kr.Sa.LH.	52	2	2	5	-	1	-	1	3	10	18	7
Levang.LH.	28	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-
Nesna LH.	22	1	1	-	-	1	-	1	-	-	1	-
Sogn d. LH.	26	2	2	-	3	-	3	2	1	1	-	-
Stav. LH.	51	-	1	2	-	1	-	-	-	-	9	29
Stord LH.	49	-	-	-	-	-	1	2	1	-	4	12
Telem. LH.	48	3	4	4	1	3	8	7	12	2	-	1
Tromsø LH.	19	-	2	-	1	-	1	1	-	-	1	-
Volda LH.	41	1	2	-	2	2	1	-	-	1	1	-
Dr.M.M.	91	2	9	3	5	4	1	3	-	2	1	1
B.v.akad.	65	2	15	24	4	2	1	3	1	-	2	-

TABELL 7.3.1 forts. FØRSKOLELÆRERE 1985.

Skole	Hjemstedsfylke ved fylte 17 år.									
	Horda-land	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trønd.	Nord-Trønd.	Nord-land	Troms	Fin-mark	Utl.	Ubesv.
Førsk.læ. 1985 i alt	**86**	**33**	**42**	**49**	**33**	**56**	**15**	**10**	**3**	**1**
Alta LH.	1	-	-	1	-	3	1	5	-	-
Bergen LH.	40	3	4	3	1	-	1	1	-	-
Bodø LH.	4	-	-	2	3	29	2	1	-	-
Eik LH.	1	2	-	-	1	-	-	-	1	-
Halden LH.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hamar LH.	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Kr.Sand LH.	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Levanger LH.	1	-	2	5	16	1	-	-	-	-
Nesna LH.	1	1	2	-	4	9	-	-	-	-
Sogndal LH.	-	11	-	-	-	-	-	-	-	1
Stavanger LH.	2	2	2	-	-	1	2	-	-	-
Stord LH.	25	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Telem. LH.	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø LH.	-	-	-	-	-	5	7	1	-	-
Volda LH.	5	6	19	-	-	1	-	-	-	-
Dr.Maud.M.	2	1	8	36	6	6	-	1	-	-
Barnev.akad.	-	1	2	-	2	1	2	1	2	-

TABELL 7.3.1 forts.

Skole	Ant. kand.	Hjemstedsfylke ved fylte 17 år.										
		Øst-fold	Akers-hus	Oslo	Hed-mark	Opp-land	Buske-rud	Vest-fold	Tele-mark	Aust-Agder	Vest-Agder	Roga-land
Allm.læ. 1985 i alt	**1053**	**50**	**70**	**67**	**38**	**47**	**48**	**53**	**38**	**24**	**41**	**91**
Alta LH.	56	-	1	-	-	-	1	1	2	1	1	1
Bergen LH.	69	2	1	3	-	2	-	-	1	1	2	7
Bodø LH.	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eik LH.	48	-	1	1	-	2	7	26	3	-	2	2
Elverum LH.	84	7	12	5	22	15	6	3	2	2	-	2
Halden LH.	42	25	1	1	-	-	3	2	1	1	1	-
Hamar LH.	64	5	13	4	9	10	4	3	3	1	3	2
Kr.Sa. LH.	47	-	1	1	-	-	1	1	1	9	25	4
Levang.LH.	39	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Nesna LH.	43	-	3	1	-	1	1	1	-	1	-	-
Telem.LH.	77	-	5	7	1	5	18	9	15	2	3	4
Oslo O.LH.	54	4	14	17	1	3	1	2	4	1	1	1
Sagene LH.	60	2	9	23	2	2	4	3	-	-	1	2
Sognda. LH.	42	-	2	1	-	3	-	1	-	-	-	1
Stavang.LH.	60	-	2	-	-	-	-	-	2	2	-	48
Stord LH.	59	4	1	-	-	-	1	-	-	1	1	15
Tromsø LH.	63	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	-
Trondh.LH.	40	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Volda LH.	73	-	3	2	2	2	1	1	3	1	1	2

TABELL 7.3.1 forts. ALLMENNLÆRERE 1985.

Skole	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trønd.	Nord-Trønd.	Nordland	Troms	Finmark	Utl.	Ubesv.
	Hjemstedsfylke ved fylte 17 år.									
Allmennlæ. 1985 i alt	**108**	**34**	**69**	**54**	**31**	**94**	**41**	**43**	**10**	**2**
Alta LH.	2	-	2	2	-	5	5	30	2	-
Bergen LH.	42	3	5	-	-	-	-	-	-	-
Bodø LH.	-	-	-	2	-	29	2	-	-	-
Eik LH.	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-
Elverum LH.	-	-	3	1	2	-	-	2	-	-
Halden LH.	1	-	1	1	-	1	-	-	2	1
Hamar LH.	1	1	2	2	-	-	-	-	1	-
Kr.Sand LH.	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Levanger LH.	-	-	2	15	17	4	-	-	-	-
Nesna LH.	1	-	2	1	2	28	-	1	-	-
Telemark LH.	2	2	2	-	1	1	-	-	-	-
Oslo Off. LH.	-	-	-	2	-	1	1	1	-	-
Sagene LH.	1	1	2	-	2	3	2	-	1	-
Sogndal LH.	15	13	4	-	1	1	-	-	-	-
Stavanger LH.	1	-	2	-	-	1	-	-	1	1
Stord LH.	32	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø LH.	1	-	2	1	3	16	29	6	1	-
Trondheim LH.	1	-	3	25	2	3	1	1	1	-
Volda LH.	4	9	36	2	1	-	1	1	1	-

Som tabell 7.3.1 viser er det en sterk tendens til at kandidatene tar utdanning ved en skole i den regionen hvor de bodde da de var 17 år. For alle skolene ser vi at den største gruppen av kandidater kommer fra det fylket hvor skolen ligger. Lærerhøgskolene som grenser til fylker uten lærerhøgskole, f.eks Kristiansand LH. og Eik LH. , har en stor andel kandidater fra nabofylkene.

Enkelte lærerhøgskoler markerer seg med hensyn til spredningen av kandidatenes hjemstedsfylke. Elverum LH., Dronning Mauds Minne og Volda LH. rekrutterer kandidater fra alle regioner av Norge og skiller seg derfor noe ut i denne sammenhengen.

7.4 Arbeidsfylke og hjemstedsfylke.

I hvor stor grad arbeider de nyuteksaminerte kandidatene i det samme fylket som de bodde da de var 17 år ?

For å belyse denne problemstillingen presenteres vi her en tabell som viser hvor mange av kandidatene fra 1985 som arbeidet i sitt hjemstedsfylke pr. 15.11.85.

TABELL 7.4.1 FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 SOM ARBEIDER I DET FYLKET DE BODDE I DA DE VAR 17 ÅR ETTER FYLKE, SETT I FORHOLD TIL ANTALL YRKESAKTIVE KANDIDATER I DET ENKELTE FYLKET OG ANTALL KANDIDATER FRA DET ENKELTE FYLKET. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

			Kandidater som arbeider i det fylket de bodde i da de var 17 år.		
Fylke	A Antall yrkesaktive kandidater i fylket.	B Antall kandidater fra fylket.	C Antall	C/A I prosent av antall yrkesaktive kandidater i fylket.	C/B I prosent av antall kandidater fra fylket.
Førskolelærere 1985 i alt.	**578**	**747**	**336**	**58**	**45**
Østfold	16	36	11	(69)	(31)
Akershus	47	59	25	(53)	42
Oslo	114	58	35	31	60
Hedmark	18	45	15	(83)	(33)
Oppland	23	35	16	(70)	(46)
Buskerud	19	27	13	(68)	(48)
Vestfold	16	33	11	(69)	(33)
Telemark	15	23	13	(87)	(57)
Aust-Agder	7	17	5	(71)	(29)
Vest-Agder	15	38	12	(80)	(32)
Rogaland	58	52	36	62	69
Hordaland	49	86	36	(74)	42
Sogn og Fjordane	27	33	15	(56)	(45)
Møre og Romsdal	24	42	17	(74)	(40)
Sør-Trøndelag	32	49	20	(63)	(41)
Nord-Trøndelag	19	33	11	(58)	(33)
Nordland	44	56	32	(73)	57
Troms	21	15	8	(38)	(53)
Finnmark	14	10	5	(36)	(50)

TABELL 7.4.1 forts. **ALLMENNLÆRERE FRA 1985.**

Fylke	A Antall yrkesaktive kandidater i fylket.	B Antall kandidater fra fylket.	Kandidater som arbeider i det fylket de bodde i da de var 17 år. C Antall	C/A I prosent av antall yrkesaktive kandidater i fylket.	C/B I prosent av antall kandidater fra fylket.
Allmennlærere 1985 i alt.	**624**	**1041**	**363**	**58**	**35**
Østfold	18	50	12	(67)	24
Akershus	46	70	24	(52)	34
Oslo	61	67	24	41	36
Hedmark	27	38	17	(63)	(45)
Oppland	26	47	12	(46)	(26)
Buskerud	23	48	14	(61)	(29)
Vestfold	22	53	18	(82)	34
Telemark	20	38	11	(55)	(29)
Aust-Agder	7	24	2	(29)	(8)
Vest-Agder	8	41	7	(88)	(17)
Rogaland	68	91	43	64	47
Hordaland	69	108	49	71	45
Sogn og Fjordane	15	34	7	(50)	(21)
Møre og Romsdal	30	69	21	(70)	30
Sør-Trøndelag	24	54	14	(61)	26
Nord-Trøndelag	18	31	10	(56)	(32)
Nordland	58	94	43	74	46
Troms	43	41	14	(33)	(34)
Finnmark	41	43	21	(51)	(49)

Man ser av disse resultatene at relativt mange av de nyuteksaminerte kandidatene som går ut i relevant arbeid etter endt utdanning, tar arbeid i det samme fylket som de selv bodde i da de var 17 år.

Tabellen gir to ulike prosentsammenligninger. Antallet som arbeider i samme fylke som de selv bodde i da de var 17 år er prosentuert i forhold til det totale antall yrkesaktive nyuteksaminerte kandidater fra 1985 som arbeider i fylket et halvt år etter eksamen (C/A), og i forhold til det totale antall nyuteksaminerte kandidater fra 1985 med den aktuelle utdannelsen som bodde i fylket da de var 17 år, (C/B).

En slik analyse berører først og fremst omfanget av eksport/import av førskolelærere og allmennlærere fra de enkelte fylker. Som man ser er det noen fylker som preges av import av kandidater som har vokst opp i andre fylker, deriblant Troms, Finnmark, Oslo, Rogaland og Hordaland. Dette kan bla. forklares med forholdet mellom utdanningskapasitet i fylket og det behovet fylket har for kandidater i disse yrkesgruppene. Det er spesielt interessant å merke seg at de tre store fylkene Oslo, Rogaland og Hordaland importerer mange kandidater.

Man kan og anta at andre forhold enn de ovennevnte spiller inn i valg av arbeidsfylke, bla. spesielle økonomiske fordeler ved å ta arbeid i Finnmark ol.

Materialet som er presentert i dette kapittelet gir grunnlag for følgende oppsummering om spredningen av nyutdannede kandidater fra lærerhøgskolene:

- De ulike utdanningsinstitusjonene rekrutterer mest fra sine egne fylker eller regioner.

- De ferdigutdannede kandidatenes søkemønster preges av kandidatenes ønske om å få arbeid i samme fylke/region de har gått på skole i.

- Allmennlærere søker seg i større grad enn førskolelærere til stillinger i samme <u>region</u> som de selv bodde da de var 17 år.

Her må understrekes at en vurdering av arbeidsmarkedet på dette grunnlaget er vanskelig. Selv om kandidatene oppgir at de bodde i et gitt fylke da de var 17 år, kan man ikke uten videre anta at de selv regner dette fylket som sitt hjemstedsfylke. Mange ungdommer på denne alderen reiser ut av sitt hjemstedsfylke for å ta utdanning i videregående skole. Dette gjelder spesielt for ungdom i distrikts-Norge.

Videre vet vi heller ikke nok om den enkelte kandidats preferanse med tanke på arbeidsfylke til å kunne komme med <u>sikre</u> konklusjoner.

8. HVORDAN PASSER UTDANNINGEN ?

Vi har to ulike spørmål som berører forholdet mellom utdanning og arbeidsoppgaver. Kandidater som har helt irrelevant arbeid i forhold til utdanningen er holdt utenfor analysen av resultatene på dette punktet. Dette innebærer at de kandidatene vi her gjengir svarene fra i hovedsak arbeider som förskolelærere eller allmennlærere. (Se forøvrig pkt. 10. NÆRING.)

8.1 Utdanningens relevans i forhold til arbeidsoppgavenes krav.

I tabell 8.1.1 gir vi resultatene på spørsmålet:

"Er arbeidsoppgavene i din hovedstilling...på et nivå som krever høyere utdanning, dvs. utdanning fra høgskole eller universitet ? "

TABELL 8.1.1 YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER I HVILKEN GRAD DERES UTDANNING KREVES I DEN STILLINGEN DE HAR. 1.) ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

		Arbeidsoppgavene krever høyere utdanning.		Arbeidsoppgavene krever ikke høyere utdanning.		
Kandidat gruppe	Sum yrkes-aktive kand.	Av samme type som egen utd.	På samme nivå som egen utd.	Men det er fordel å ha det	Den er helt uten betydning	Ubesv.
Førskole-lærere.						
Antall	580	452	59	51	16	2
Prosent	100	77,9	10,2	8,8	2,8	0,3
Allmenn-lærere.						
Antall	631	450	80	82	14	5
Prosent	100	71,3	12,7	13,0	2,2	0,8

1.) Kandidater med helt irrelevant arbeid er holdt utenfor, jfr. vedlegg 1 om metode.

Dette spørsmålet kan oppfattes på to forskjellige måter, enten hvilke formelle krav som stilles fra arbeidsgiver, eller hvordan utdanningen tilfredsstiller de krav som kandidatene møter i det daglige arbeidet i stillingen. Intensjonen med spørsmålet var primært å innhente opplysninger om hvilke formelle krav til utdanning som er knyttet til stillingen.

Tolket slik at spørsmålet gjelder de formelle krav som blir stilt, mener mellom 2 og 3 prosent at utdanning på universitets eller høgskolenivå ikke kreves i stillingen. Hele 89 prosent av førskolelærerne og 84 prosent av allmennlærerne mener det kreves utdanning av samme type som dem selv eller annen høyere utdanning på samme nivå.

Dersom man analyserer disse resultatene med utgangspunkt i den andre nevnte tolkningen av spørsmålet, gir dette materialet grunn til å hevde at svært mange opplever at den utdanningen de har, eller tilsvarende utdanning er svært nødvendig for å kunne arbeide i den stillingen de har.

Det andre spørsmålet som er stilt for å belyse denne problemstillingen tar utgangspunkt i en mer subjektiv vurdering fra den enkelte kandidat, med tanke på om de synes at den utdanningen de har passer til innholdet av det arbeidet de har.

Dette spørsmålet ble stilt med følgende ordlyd :

> "Hvordan synes du den utdanningen du avsluttet våren 1985 passer med din hovedstilling pr.15 november 1985 ?
> Vurder innholdet i utdanningen mot arbeidsoppgavene."

Resultatene av dette spørsmålet blir framstilt i tabell 8.1.2. For allmennlærerne er det mulig å gjennomføre en sammenligning mellom materialene fra 1985 og 1984 på dette punktet, da spørsmålet var likelydende i spørreskjemaene som ble brukt i de to aktuelle år.

TABELL 8.1.2 YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1985 OG 1984 ETTER HVORDAN DE SYNES UTDANNINGEN PASSER TIL ARBEIDSOPPGAVENE.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat gruppe og uteks. år.	Sum yrkes-aktive kand.	Godt	Middels	Dårlig	Ubesvart
Førskole-lærere 1985					
Antall	580	356	207	10	7
Prosent	100	61,4	35,7	1,7	1,2
Allmenn-lærere 1985					
Antall	631	332	269	21	9
Prosent	100	52,6	42,6	3,3	1,4
Allmenn-lærere 1984					
Antall	772	461	277	20	14
Prosent	100	59,7	35,8	2,5	1,8

Tabell 8.1.2 viser at godt over halvparten av førskolelærerne mener at utdanningen de har fått passer godt til arbeidsoppgavene (61 prosent). Bare 2 prosent mener at utdanningen passer dårlig. Relevansen av utdanningens innhold vurderes ikke så høyt blant allmennlærerne. Vel 50 prosent av de spurte i 1985 svarer at utdanningen passer godt. 3,3 prosent svarer at utdanningen passer dårlig. Sammenlikner vi resultatene for 1985 og 1984 ser man at noen færre allmennlærere i 1985 oppgir at at utdanningen passer godt. Noen reell endring i utdanningens innhold eller arbeids-oppgavenes krav til den enkelte lærer er ikke sannsynlig i løpet av et så kort tidsintervall. Endringen man her ser kan imidlertid skyldes endret oppmerksomhet på krav til lærere med påfølgende endring i den subjektive vurderingen vi her ber om fra de enkelte kandidatene.

Forskjellen mellom allmennlærerne og førskolelærerne på dette punktet er og interessant. Kan denne bety at det er bedre samsvar mellom utdanning og jobbkrav blant førskolelærerne enn allmenn-lærerne ?

8.2 Vurderingen av utdanningens relevans sammenlignet med andre grupper.

Førskolelærernes vurdering av utdanningens innhold er mer positiv enn de fleste andre yrkesgrupper som inngår i Arbeidsmarkedsundersøkelsen 1985.

I tabell 8.2.1 og figur 8.2.1 presenterer vi resultatene for et utvalg andre utdanningsgruppers svar på dette spørsmålet for å illustrere denne forskjellen. Kandidatgruppene vi her sammenligner med er valgt fordi en relativt høy andel av kandidatene i disse gruppene er i undervisningsjobber.

TABELL 8.2.1 KANDIDATER FRA ULIKE UTDANNINGSGRUPPER I ARBEIDSMARKEDSUNDERSØKELSEN FRA 1985 ETTER VURDERING AV UTDANNINGENS INNHOLD I FORHOLD TIL ARBEIDSOPPGAVENE.
PROSENT.

Kandidat gruppe	Antall yrkes-aktive kand.	Sum prosent	Godt	Middels	Dårlig	Ubesvart
Cand.mag. realister	32	100	(59,4)	(25,0)	(12,5)	(3,1)
Cand.mag. samf.vit.	28	100	(50,0)	(42,9)	-	(7,1)
Cand.mag. hist.fil.	33	100	(33,3)	(39,4)	(21,2)	(6,1)
Filologer (Cand.Philol.)	74	100	52,7	37,8	9,5	-
Ped.sem. kand.	180	100	56,7	34,4	5,6	3,3

Som man ser av tabell 8.2.1, er utdanningens innhold vurdert som mindre relevant i forhold til arbeidsoppgavene for disse gruppene, enn for førskolelærerne. Vurderingen av utdanningens innhold for allmennlærerne er omtrent på linje med ped.sem. kandidatene, cand.mag. samf.fag og filologene i kategorien "godt", men prosentandelen i kategorien "dårlig" er høyere enn tilsvarende andel for allmennlærerne for alle de yrkesgruppene vi her sammenligner med.

Vurderering av dette spørsmålet med inndeling etter utdanningsnivå blir gjennomført i tabell 8.2.2. I denne tabellen gir vi resultatene fra alle gruppene som er tatt med i Arbeidsmarkedsundersøkelsen 1985, delt inn etter utdanningens nivå.

Førskolelærere og allmennlærere inngår i kategorien høgskolekandidater.

TABELL 8.2.2 KANDIDATER FRA DE ULIKE UTDANNINGSGRUPPENE SOM INNGÅR I ARBEIDSMARKEDUNDERSØKELSEN 1985 ETTER UTDANNINGENS NIVÅ OG VURDERING AV UTDANNINGENS INNHOLD I FORHOLD TIL ARBEIDSOPPGAVENE.
PROSENT.

	Antall yrkesaktive	Sum prosent	Godt	Middels	Dårlig	Ubesvart
Høyere grads universitets-utdanning.	1138	100	70,8	24,5	3,5	1,1
Lavere grads universitets-utdanning.	180	100	56,7	34,4	5,6	3,3
Høgskole-kandidater.	2315	100	54,8	40,6	3,2	1,3
Distrikts-høgskole kandidater.	596	100	52,2	41,9	5,0	0,8

Som man ser av tabell 8.2.2 er det en ganske klar tendens i retning av at kandidater med utdanning på høyest nivå synes denne passer bedre til arbeidsoppgavene enn kandidatene med utdanning på lavere nivå. Dette kan muligens ha sammenheng med forhold som grad av spesialisering i utdanningen, og type arbeid den enkelte kandidat har gått inn i.

En sammenligning av resultatene for lærerutdanningene og andre grupper gir grunnlag for følgende konklusjon :

- Førskolelærerne vurderer sin utdanning som relevant for utøvelsen av førskolelæreryrket. Sammenlignet med andre grupper i arbeidsmarkedsundersøkeløsen 1985 er vurderingen av forholdet utdanningens innhold/arbeidsoppgaver positiv.

- Allmennlærerne opplever et noe større misforhold mellom utdanningens innhold og arbeidsoppgavenes art. De skiller seg allikevel ikke ut fra de fleste andre utdanningsgruppene i Arbeidsmarkedsundersøkelsen 1985. Ved sammenligning av allmennlærernes resultater fra 1984 til 1985 ser man en tendens til økende misforhold mellom utdanningens innhold og arbeidsoppgavene.

(For mer informasjon om de utdanningsgruppene vi her har sammenlignet med, se Utdanning og Arbeidsmarked 1986. Tendenser og perspektiver, NAVFs utredningsinstitutt, 1986.)

FIGUR 8.2.1 : KANDIDATER FRA ARBEIDSMARKEDSUNDERSØKELSEN 1984 OG 1985 ETTER VURDERING AV OM UTDANNINGEN PASSER TIL ARBEIDSOPPGAVENE. PROSENT.

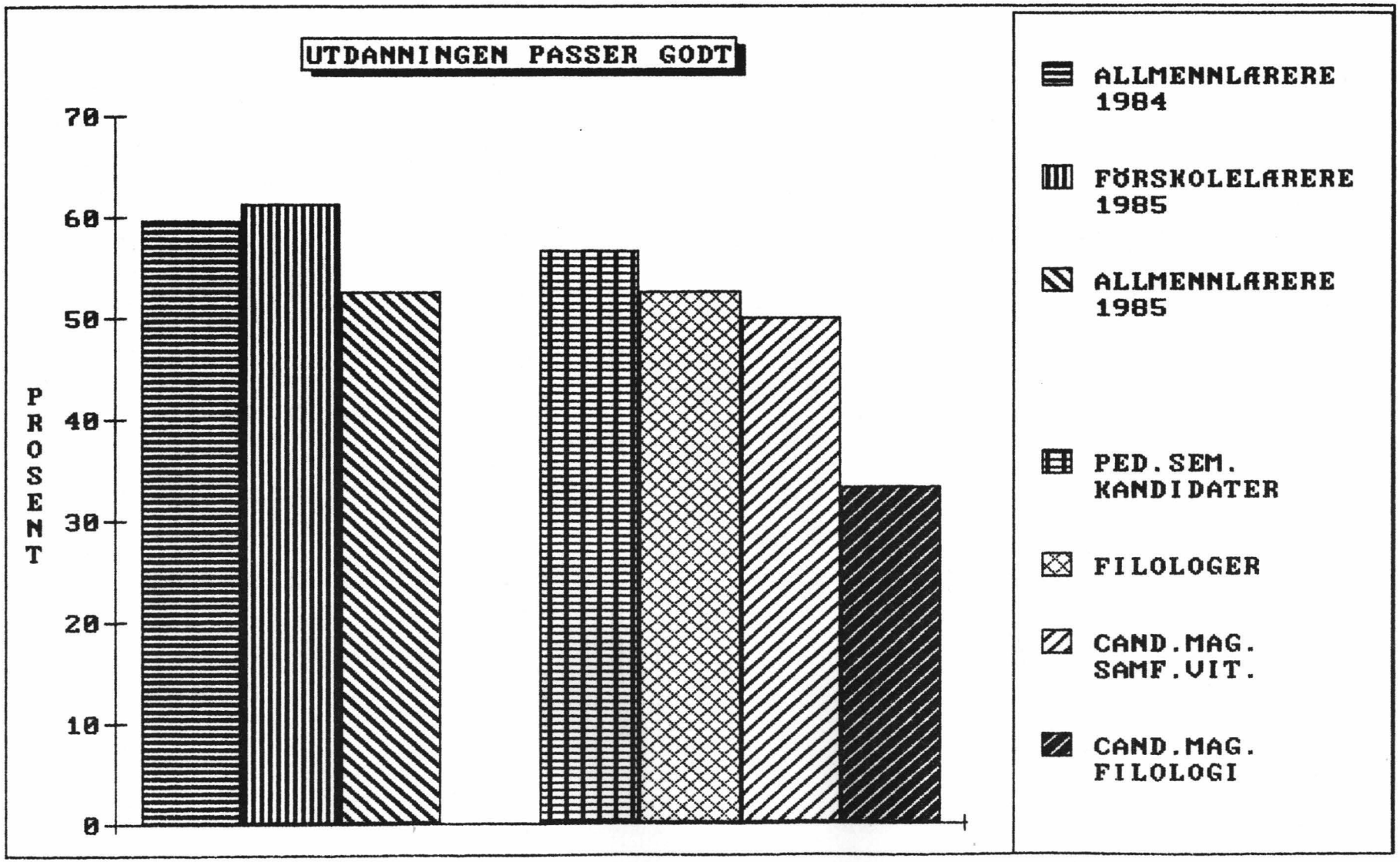

9. LØNNSFORHOLD.

9.1 Månedslønn i hovedstilling.

For å få opplysninger om lønnsforhold ba vi kandidatene om å oppgi månedslønnen i kroner, eventuelt lønnstrinnsplassering.

For å få mest mulig klare resultater er bare yrkesaktive i full stilling tatt med i analysen av lønnsforhold.

Kategorien "Ubesvart" er relativt høy på dette spørsmålet, noe som muligens kan forklares med at mange vurderer lønnsopplysninger som svært sensitive.

Tabell 9.1.1 gjengir resultatene av spørsmålet for de to lærergruppene fra 1985.

TABELL 9.1.1 YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 I FULL STILLING PR.15.11.85 ETTER MÅNEDSLØNN. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT

	Kandidatgrupper			
	Førskolelærere 1985		Allmennlærere 1985	
Lønn (i tusen kr. pr. måned)	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Kandidater i alt	**389**	**100**	**386**	**100**
Mindre enn 7.0	11	3	13	3
7.00 - 7.99	8	2	8	2
8.00 - 8.99	165	42	14	4
9.00 - 9.99	71	18	156	40
10.00 - 10.99	52	13	76	20
11.00 - 11.99	10	3	15	4
12.00 - 12.99	-	-	4	1
Over 13.0	-	-	7	2
Ubesvart	72	19	93	24

Det er rimelig at lønnsforholdene innad i disse gruppene er relativt like ved lik ansiennitet, da svært mange av kandidatene er lønnet utfra statens lønnsregulativ. Variasjonen innad i samme kandidatgruppe, og mellom de to gruppene som helhet, kan skyldes ulik ansiennitet, og at det også er en del kandidater som ikke arbeider i barnehage eller skole. (se pkt.10. NÆRING).

Som man ser av tabell 9.1.1 er lønnsforholdene noe ulike for de to lærergruppene. De fleste førskolelærerne har en månedslønn fra 8 til 9 tusen kroner i måneden. Ingen i denne gruppen oppgir å ha månedsinntekt over 11 tusen kroner, og grunnlagsmaterialet viser at ingen tjener under 5 tusen kroner i måneden.

Lønnsforholdene for allmennlærere er preget av at de tjener noe mer enn førskolelærerne. Dessuten finner vi her større spredning. Den høyeste oppgitte månedsinntekten er 20 tusen kroner. De fleste tjener mellom 9 og 10 tusen kroner i måneden, i gjennomsnitt tusen kroner mer pr. måned enn førskolelærerne. Vi finner at av førskolelærerne er 12,4 prosent over 28 år, mens 25,2 prosent av allmennlærerne befinner seg i disse årsklassene. (Se tabell 1.3.1) Da det er rimelig å anta at sjansen for høy ansiennitet og kontakt med arbeidslivet forøvrig vil gavne de "eldste" med hensyn til lønn, kan dette være noe av forklaringen til at allmennlærerne ligger noe høyere enn førskolelærerne i lønn.

Variasjonen i lønnsforholdene for allmennlærerne kan muligens forklares med forhold som: tidligere ansiennitet, stillinger for lærere i personalforvaltning i næringslivet, noen velger å starte med selvstendig næringsdrift etter utdanningen og endel lærere arbeider i frivillige organisasjoner f.eks. misjonsvirksomhet, ettåring, der lønningene ofte er lave, (for en utdyping av dette, se pkt. 10. NÆRING).

For å utdype analysen av lønnsforskjellene mellom de to lærergruppene imellom presenterer vi i tabell 9.1.2 resultatene av gjenomsnittlig månedslønn for hele gruppen. Videre deler vi resultatene for menn og kvinner.

TABELL 9.1.2 YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG YRKESAKTIVE ALLMENNLÆRERE FRA 1985 I FULL STILLING PR. 15.11.1985 ETTER GJENNOMSNITTLIG MÅNEDSINNTEKT OG KJØNN. ABSOLUTTE TALL.

	Gjennomsnittlig månedslønn		
Kandidatgruppe	I alt	Menn	Kvinner
Førskole-lærere.			
Antall	317	20	297
Lønn pr. mnd.	9113	9388	9094
Allmenn-lærere.			
Antall	293	96	197
Lønn pr. mnd.	9582	9648	9550

Tabell 9.1.2 viser at den gjennomsnittlige lønnsforskjellen mellom disse to gruppene ikke er stor.

Det er og verdt å merke seg at menn oppgir større månedlig inntekt enn kvinner for begge gruppers vedkommende. Det er utifra materialet ikke mulig å gi eksakte forklaringer på dette, men mulige årsaker kan være forskjell i alder og/eller forskjellig yrkeserfaring før påbegynt utdanning. Endel av førskolelærerne er avdelingsledere eller barnehagestyrere, noe som gir dem en høyere lønn enn de som ikke har slike lederstillinger. Om andelen av menn i slike lederstillinger er høyere enn for kvinner kan vi desverre vurdere med bakgrunn i vårt materiale.

Vårt grunnlagsmateriale viser at det ikke er noen vesentlig lønnsforskjell mellom nyuteksaminerte yrkesaktive førskolelærere og allmennlærere i privat, halvoffentlig og offentlig sektor, (for en utdyping av dette, se pkt.10.NÆRING).

Som tidligere nevnt er det relativt stor prosent av respondentene som har utelatt å svare på spørsmålet om lønn, noe som gjør resultatene mer usikre.

10. NÆRING.

For å finne ut hva slags næringssektor kandidatene er i et halvt år etter eksamen har vi stilt to spørsmål. Det ene tar sikte på å få informasjon om de er sysselsatt i offentlig, halvoffentlig eller privat sektor. Det andre spørsmålet gjelder hvilken næring de arbeider i. Næring er definert som det kandidatens arbeidsgiver hovedsakelig har som virksomhet, feks. statsadministrasjon, skole, industri, kommuneadministrasjon etc. (Se forøvrig Vedlegg 1, om metode og definisjoner.)

10.1 Arbeidslivssektor.

I hvilken sektor av arbeidslivet arbeider de nyuteksaminerte allmennlærerne og førskolelærerne et halvt år etter eksamen ?

Tabell 10.1.1 og figur 10.1.1 og 10.1.2 gir resultatene på spørsmålet om sektor.

TABELL 10.1.1 FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER SEKTOR DE ARBEIDET I.
ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat gruppe	Sum	Arbeidslivssektor			
		Off.sektor	Halv.off.sektor	Priv.sektor	Ubesv.
Førskole-lærere.					
Antall	580	426	35	112	7
Prosent	100	73,4	6,0	19,3	1,2
Allmenn-lærere.					
Antall	631	575	16	38	2
Prosent	100	91,1	2,5	6,0	0,3

Som man ser av tabell 10.1.1 arbeider de fleste av lærerene innenfor offentlig sektor. Dette er ikke særlig overraskende, da ansvaret for skole og førskole i stor grad er lagt til det offentlige. En ganske stor andel av førskolelærerne er ansatt i privat sektor. Grunnlagsmaterialet viser at disse i hovedsak er ansatt i privateide barnehager.

Andelen av allmennlærere som arbeider i privat sektor er relativt høy, tatt i betraktning at deres utdanning i svært stor grad er innrettet mot arbeid i skolevesenet.

FIGUR 10.1.1 : FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 ETTER ARBEIDSLIVSSEKTOR.
PROSENT.

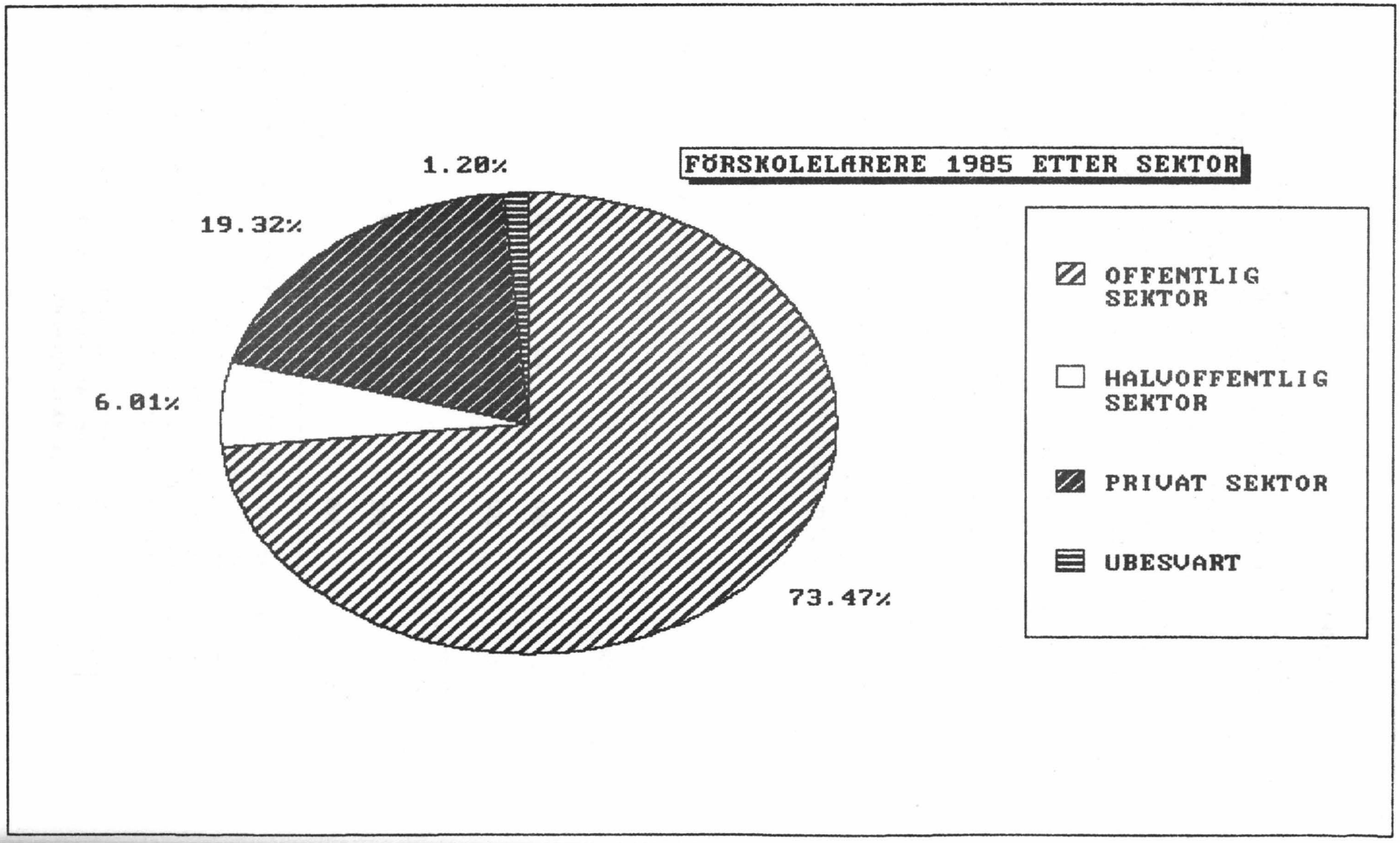

FIGUR 10.1.2 : ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER ARBEIDSLIVSSEKTOR.
PROSENT.

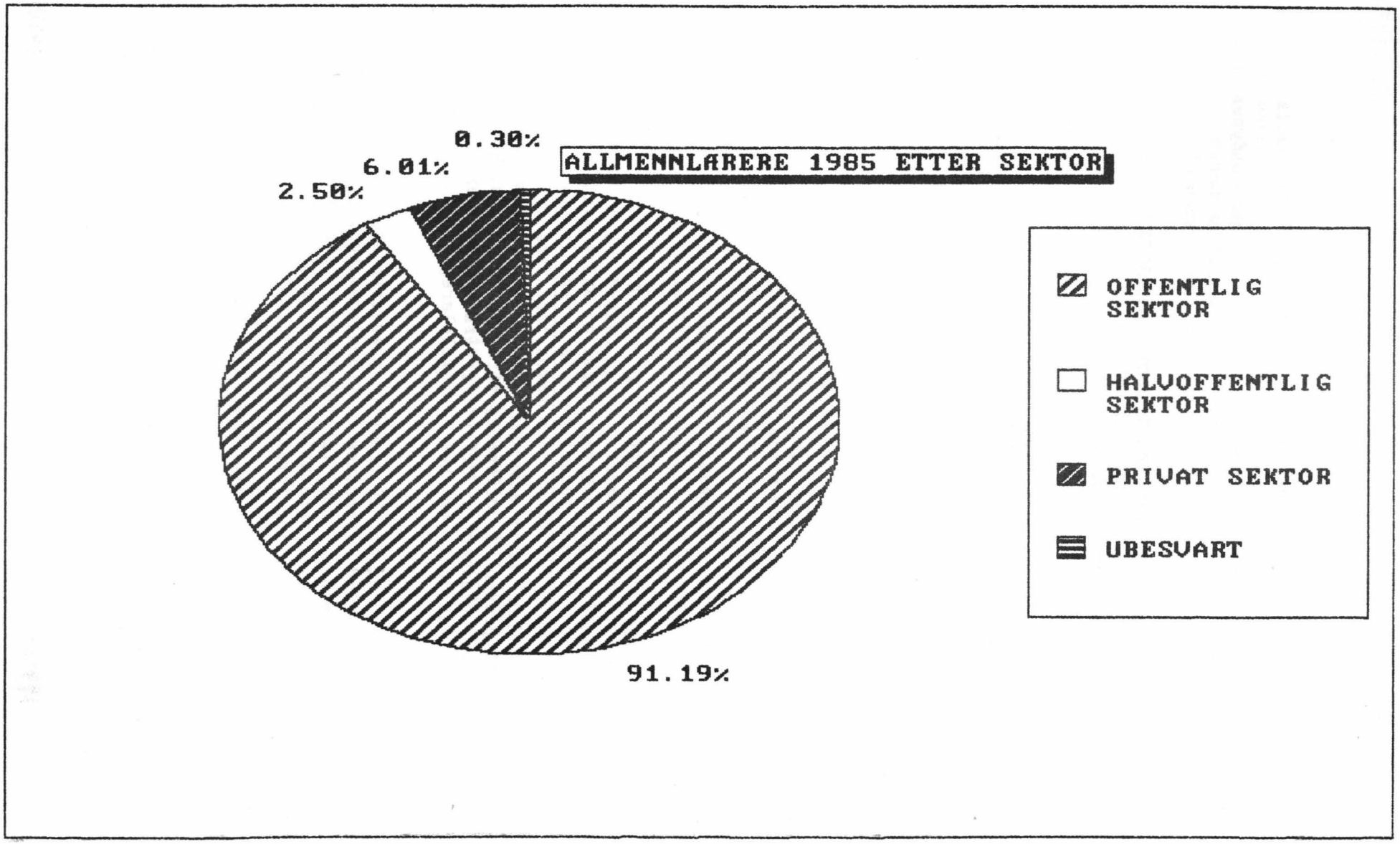

10.2 I hvilken næring arbeider kandidatene ?

De forhold vi har beskrevet i pkt. 10.1 kan utdypes med den informasjonen vi har innhentet i spørsmålet om næring.
I tabell 10.2.1 vises resultatene av dette spørsmålet.

TABELL 10.2.1 YRKESAKTIVE FØRSKOLELÆRERE OG ALLMENNLÆRERE FRA 1985 ETTER NÆRING KANDIDATENE ARBEIDER I. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat gruppe	Sum	Næringssektor: Univ.høysk. og forskn.	Skolen	Stats-adm.	Fylke el. komm. adm.	Off. virks. ellers.	Privat/ halvoff.	Annen virks.	Ubesv.
Førskole-lærere.									
Antall	580	-	43	-	19	391	115	4	8
Prosent	100	-	7,4	-	3,3	67,4	19,8	0,7	1,4
Allmenn-lærere.									
Antall	624	3	563	4	4	21	27	2	-
Prosent	100	0,5	90,2	0,6	0,6	3,4	4,3	0,3	-

Som tabellen viser arbeider de aller fleste av førskolelærerne, hele 67 prosent i offentlig virksomhet ellers. Kommunale barnehager er plassert i offentlig virksomhet ellers, og det er ikke uventet at det er her førskolelærerne i hovedsak har sitt arbeide.

Videre ser vi at 20 prosent plasserer seg i kategorien privat-/halvoffentlig virksomhet. Grunnlagsmaterialet viser at også disse arbeider som førskolelærere, men enten i privateide barnehager eller personalbarnehager i halvoffentlige bedrifter, f.eks sykehus eller forskningsinstitusjoner.

Andelen førskolelærere som arbeider i skolen, offentlig administrasjon eller annen virksomhet er ca. 10 prosent.

At en så stor andel av førskolelærerne faktisk arbeider i barnehage må ses på som et tegn på at utdanningen som førskolelærer innebærer relativt høy grad av yrkesspesialisering.

Andelen allmennlærere som arbeider i skolen er høy, ca 90 prosent. Dette gir forsåvidt samme konklusjon som for førskolelærerne med tanke på yrkesspesialisering i utdanningen. Imidlertid ser vi en større spredning hos de allmennlærerne som ikke arbeider i skolen, (se pkt.10.3). Et forhold som er viktig i denne sammenhengen er at andelen av ferdigutdannede allmennlærere som ikke går ut i arbeid etter endt utdanning er langt høyere enn for førskolelærerne. De fleste av allmennlærerne som ikke går ut i arbeid studerer videre, (se pkt.2 , HOVEDAKTIVITET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN).

En sammenligning mellom allmennlærerne fra 1985 og 1984 viser at den samme andelen arbeidet i skolen et halvt år etter eksamen. Dette er interessant i forbindelse med diskusjonen om lærerflukten fra skolen, da man altså ikke ser noen tendens til at man ikke starter sin yrkeskarriere i skoleverket. Her må det imidlertid tilføyest at eventuell lærerflukt sannsynligvis i første omgang gjelder mer erfarne lærere som ønsker en forandring fra lærerarbeidet.

10.3 Hvilke stillinger har allmennlærere som ikke arbeider i skolen ?

I tabell 10.3.1 gir vi resultatene av spørsmålet om hvilke stillinger nyuteksaminerte allmennlærere som ikke er ansatt i skolen har.

Kategoriene som blir brukt er de samme som kandidatene selv oppgir. Dette innebærer at stillingsbetegnelsene kan virke noe overlappende, men vi har valgt å framstille tallene på denne måten, for at mangfoldet skal komme mest mulig til syne.

Kategorien deltidsarbeid består av kandidater som ikke har annet heltidsarbeid, men har deltidsarbeid enten ved siden av studier, omsorgspermisjon e.l.

TABELL 10.3.1 ALLMENNLÆRERE FRA 1984 OG 1985 SOM ARBEIDER UTENFOR SKOLEVERKET ETTER TYPE ARBEID OG ARBEIDETS OMFANG. 1.) ABSOLUTTE TALL.

ALLMENNLÆRERE UTEKSAMINERT VÅREN 1984.

HELTID		DELTID	
Stillingsbetegnelse	Antall	Stillingsbetegnelse	Antall
SUM HELTID	**28**	**SUM DELTID**	**17**
Miljøarbeider	4	Miljøarbeider	5
Organisasjonssekretær	3	Pleiemedhjelper	4
Menighetsarbeider	2	Klubbmedarbeider	3
Programsekretær	2	Hjemmehjelp	1
Ungdomssekretær	1	Vaktmester	1
Praktikant	1	Journalist	1
Bedriftsrådgiver	1	Vekter	1
Resepsjonist	1	Støttekontakt	1
Konsulent	1		
Redaksjonssekretær	1		
Kontorfullmektig	1		
Assurandør	1		
Avd. leder i butikk	1		
Adm.dir	1		
Klubbleder	1		
Laboratoriesjef	1		
Journalist	1		
Leder av treningsstudio	1		
Salgskonsulent	1		
Idrettsinstruktør	1		
Regionsmusiker	1		

1.) I denne sammenhengen er både yrkesaktive kandidater og kandidater med irrelevant arbeid tatt med i tabellen.

TABELL 10.3.1 forts.

ALLMENNLÆRERE UTEKSAMINERT VÅREN 1985.

HELTID		DELTID	
Stillingsbetegnelse	Antall	Stillingsbetegnelse	Antall
SUM HELTID	**64**	**SUM DELTID**	**11**
Miljøterapeut	**10**	**Miljøterapeut**	**3**
Menighetsarbeider	**6**	**Klubbleder**	**2**
Ungdomssekretær	**5**	**Pleiemedhjelper**	**1**
Organisasjonssekretær	5	Servitør	1
Selger	4	Ekspeditør	1
Journalist	4	Forskningsassistent	1
Arbeidsterapeut	3	Kokk	1
Salgssekretær	2	Drosjesjåfør	1
Ekspeditør	2		
Reiseleder/Guide	2		
Systemkonsulent - EDB	2		
Skipsmeglerassistent	1		
Korrekturleser	1		
Ettåring	1		
Dagarbeider	1		
Musikksekretær	1		
Bankfunksjonær	1		
Butikksjef	1		
Namsfullmektig	1		
Kurssekretær	1		
Registreringsmedarbeider	1		
Soknediakon	1		
Mediaarbeider	1		
Opplæringskonsulent	1		
Konsulent - statlig	1		
Internatassistent	1		
Praktikant	1		
Krovert	1		
Rekvisitør/turnetekniker	1		
Oversetter	1		

Mangfoldet av yrker er som man ser av tabellen stort. For begge år ser man at en stor del av allmennlærerne som arbeider utenfor skolen er i yrker der omsorg/pedagogikk er en viktig del av arbeidet. Generelt spenner yrkene over et stort spekter, fra arbeid for barn og unge til korrekturlesing.

Spredningen er større i 1985 enn i 1984. Det går og klart frem av denne oversikten at antallet kandidater som velger et annet heltidsyrke enn lærerarbeid er større i 1985 enn i 1984. Av allmennlærere uteksaminert 1984 var 28 personer i arbeid utenom skolen et halvt år etter eksamen, mens det samme tallet for allmennlærere uteksaminert 1985 var 64.

10.4 Lønnsforhold i stillinger utenom skolen.

For å belyse dette spørsmålet gir vi i tabell 10.4.1. gjennomsnittlig månedslønn i kroner for nyuteksaminerte allmennlærere fra våren 1985, som ikke arbeider i skolen.

TABELL 10.4.1. ALLMENNLÆRERE FRA 1985 I STILLINGER UTENFOR SKOLEN ETTER GJENNOMSNITTLIG MÅNEDSLØNN OG ARBEIDSLIVSSEKTOR.
ABSOLUTTE TALL.

NÆRING	ANTALL KAND.	GJ.SN.MÅNEDSLØNN I KRONER.
OFFENTLIG SEKTOR.	19	9550
PRIVAT/HALVOFF. SEKTOR.	24	9833

Som man ser av tabell 10.4.1. er ikke forskjellen i gjennomsnittlig månedslønn mellom offentlig og privat/halvoffentlig sektor større enn ca.300 kr pr. måned.

Sammenligner man lønnsforholdene for allmennlærerere som arbeider i skolen med allmennlærere som ikke arbeider i skolen, ser man at gjennomsnittslønnen i de to gruppene er svært like. Gjennomsnittslønnen for allmennlærere i skolen er 9582 kr. pr. mnd., og gjennomsnittslønnen for allmennlærere som arbeider i offentlig sektor utenom skolen er 9550kr. pr. mnd. Gruppen av allmennlærere med høyest lønn er de som arbeider i privat sektor utenom skolen. Deres gjennomsnittlige månedslønn er 9833 kr. pr. mnd. Vurdert utifra disse tallene, må man anta at det er andre grunner enn begynnerlönn for at en viss andel av de nyuteksaminerte allmennlærerne fra 1985, velger å ta arbeid utenom skolen.

Av grunnlagsmaterialet ser vi at det i enkelte næringer innen begge sektorer er det relativt stor variasjon. Denne variasjonen er størst innen privat/halvoffentlig sektor.

11. VIDERE UTDANNING BLANT FØRSKOLELÆRERNE.

Som man ser av tabell 2.1.1 var ca. 8 prosent av de nyutdannede førskolelærerne fra våren 1985 i gang med videre utdanning et halvt år etter eksamen. Førskolelærerne har en lav videreutdanningsfrekvens sett i forhold til andre kandidatgrupper i Arbeidsmarkedsundersøkelsen i 1985, det er relevant å sammenligne med. For allmennlærere og ingeniører er videreutdanningsfrekvensen henholdsvis 31,7 prosent og 30.0 prosent. (Se tabell 2.1.1 for allmennlærere 1985, og Notat 12/86, NAVFs Utredningsinstitutt, for videreutdanningsfrekvens hos ingeniører.)

Vi understreker her at de tallene vi presenterer under dette punktet gjelder de førskolelærerne fra 1985 som har oppgitt videre studier som hovedaktivitet et halvt år etter eksmamen.

Vi har gjennom et eget spørsmål bedt kandidatene som studerer videre oppgi om de studerer på deltid eller heltid. Resultatene av dette spørsmålet blir gitt i tabell 11.1.

TABELL 11.1. FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 MED VIDERE STUDIER SOM HOVEDBESKJEFTIGELSE, ETTER STUDIETS OMFANG. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat-gruppe	Sum	Studerte videre på heltid	Studerte videre på deltid	Ubesvart
Førskole-lærere.				
Antall	62	49	7	6
Prosent.	100	79	11	10

De fleste som studerer videre er opptatt med heltidsstudier. Grunnlagsmaterialet viser at noen kandidater studerer videre ved siden av jobb eller andre hovedaktiviteter. Dette er så få at de ikke er tatt med i tabellen.

Det kan tenkes at kandidater som antar at de vil få problemer med å få jobb, eller har problemer med å få seg jobb velger å studere videre. For å få informasjon om videre utdanning dekker "skjult" arbeidsledighet har vi stilt spørsmålet :

> "Studerte du videre fordi du antok det ville bli vanskelig å få arbeid i noenlunde samsvar med utdanningen ? "

Resultatene for dette spørsmålet gir vi i tabell 11.2.

TABELL 11.2. FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 SOM STUDERTE VIDERE ETTER ANTAKELSE OM VANSKER MED Å SKAFFE SEG ARBEID SOM ÅRSAK TIL VIDERE STUDIER. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

Kandidat gruppe	Sum	ANTOK DET VILLE BLI VANSKELIG Å FÅ ARBEID I SAMSVAR MED UTD.			Ubesvart
		Ja	Delvis	Nei	
Førskole-lærere.					
Antall	62	10	19	26	7
Prosent.	100	16	31	42	11

16 prosent av kandidatene som studerer videre svarer "ja" på spørsmålet om antakelse om vansker med å få arbeid i samsvar med utdanningen. Ca. 31 prosent oppgir at en slik antakelse er en delvis årsak til videre studier. Den relativt gode arbeidsmarkedssituasjonen for førskolelærere, og det faktum at bare 62 kandidater har videre studier som hovedbeskjeftigelse, gjør dette spørsmålet lite relevant for førskolelærerne. På dette grunnlag må vi kunne si at antakelse om vansker på arbeidsmarkedet ikke er noen stor motivasjonsfaktor for videre utdanning blant førskolelærerne.

Grunnlagsmaterialet viser at de allmennlærerne fra 1985 som studerer videre er mer motivert utfra antagelser om vansker med å skaffe seg relevant arbeid. Ca. 19 prosent oppgir antagelse om vansker som årsak til videre studier, ca. 51 prosent oppgir slike antagelser som delvis årsak til videre studier.

Forskjellen mellom allmennlærere og førskolelærere fra våren 1985 er med andre ord stor på dette punktet, spesielt dersom man tar med i vurderingen den store forskjellen i andelen kandidater som faktisk velger å studere videre etter grunnutdanningen.

I denne sammenhengen er det viktig å understreke subjektiviteten i dette spørsmålet. Antakelser om vansker på arbeidsmarkedet er avhengig av mange forhold. De reelle vanskene med å få relevant arbeid i forhold til den subjektive vurderingen av slike vansker er ofte ikke overenstemmende. Det er naturlig å trekke inn forhold som medias fokusering på ulike arbeidsmarkedsforhold ol. for å gi forklaringer på dette fenomenet, (se forøvrig pkt. 5. VANSKER MED Å FÅ RELEVANT ARBEID).

Vi har bedt kandidater som studerer videre om å oppgi hva slags studier de er i gang med et halvt år etter eksamen. Resultatene av dette spørsmålet blir gjengitt i tabell 11.3. Vi har i denne sammenhengen valgt å gi absolutte tall for alle de studiene som er representert, slik kandidatene selv har angitt i spørreskjemaet. Vi har og delt inn i deltids og heltidsstudier.

TABELL 11.3 FØRSKOLELÆRERE FRA 1985 ETTER TYPE VIDERE UTDANNING, OG OM UTDANNINGEN ER PÅ HELTID ELLER DELTID. ABSOLUTTE TALL.

Studium/Fag	Antall kandidater i videre utdanning
Førskolelærere i videre utdanning totalt	**62**
Studier på heltid :	**49**
Spesialpedagogikk	14
Allmennlærerutd. - (Tilpasn. kurs ved LH)	8
Idrett grunnfag	3
Pedagogikk grunnfag/mellomfag	2
Sosialfag m/adm. - (Ved LH)	2
Formingslærerutdanning	2
Bibelskole	2
Drama - (Årskurs ved LH)	2
Examen Philosophicum (Forberedende prøver)	2
Sosiologi grunnfag	2
Kristendom grunnfag	1
Massekommunikasjon grunnfag	1
Juridicum - 1 avd.	1
Musikk grunnfag	1
Sosialantropologi grunnfag	1
Økonomisk-administrativ utdanning (2 årig)	1
Off.administrasjonsutdanning (2 årig)	1
Grunnkurs i barnekultur (Utlandet)	1
Kjørelærerutdanning	1
Tegnspråkutdanning (Årskurs)	1
Studier på deltid :	**7**
Pedagogisk veiledning (Øvingslærerkurs ved LH)	3
Spesialpedagogikk	3
Musikk grunnfag	1
Ubesvart :	**6**

Som man ser av tabell 11.3 er den største gruppen av kandidater som studerer videre på heltid i gang med studier i spesialpedagogikk et halvt år etter eksamen. En del velger å ta et tilleggsår ved lærerhøgskolen for å få allmennlærerkompetanse. Mangfoldet av videre studier er stort, men antallet som tar videre utdanning er som tidligere kommentert relativt lite sett i forhold til det totale antallet nyuteksaminerte kandidater i denne kandidatgruppen.

På bakgrunn av disse data kan man trekke følgende hovedslutninger om videreutdanning for førskolelærere uteksaminert våren 1985:

- Videreutdanningsfrekvensen er relativt lav, sett i forhold til andre kandidatgrupper med to til tre årig høgskoleutdanning.

- De fleste av kandidatene i denne gruppen som studerer videre er beskjeftiget med studier på heltid.

- Årsakene til videre utdanning er til en viss grad knyttet til antakelser om vansker på arbeidsmarkedet, men sammenlignet med andre kandidatgrupper er andelen som studerer videre av slike årsaker liten.

- Utdanningstypene som blir valgt er hovedsakelig knyttet til videre utdanning innen det fagfeltet de fra før av har en grunnutdanning.

Vedlegg 1

DEFINISJONER OG METODE

Denne undersøkelsen omfatter kandidater som avsluttet sin allmennlærerutdanning ved en lærerhøgskole våren 1984 og våren 1985, og kandidater som avsluttet sin førskolelærerutdanning våren 1985. Datainnsamlingen er basert på spørreskjema (se vedlegg 2 og 3) som ble sendt kandidatene ca. et halvt år etter eksamen. Undersøkelsen refererer til kandidatenes situasjon pr. 15. november i undersøkelsesåret og bruker deres hovedaktivitet som utgangspunkt.

Den statistiske behandlingen av materialet baserer seg på enkle prosentberegninger og statistiske gjennomsnittsberegninger (f.eks. månedslønn). Alle tall og tabeller refererer til innkomne svar.

Vedleggstabell 1 Antall uteksaminerte kandidater fra lærerhøgskolene og svarprosenter for vårkullet av førskolelærere 1985.

Lærerhøgskole	Uteksaminerte kandidater	Ved undersøkelsen svarte	Svarprosent
KANDIDATER I ALT	**873**	**751**	**86**
Alta lærerhøgskole	14	14	(100)
Bergen lærerhøgskole	69	59	86
Bodø lærerhøgskole	53	49	93
Eik lærerhøgskole	46	41	(89)
Halden lærerhøgskole	59	45	76
Hamar lærerhøgskole	56	51	91
Kristiansand lærerhøgskole	59	52	88
Levanger lærerhøgskole	30	28	(93)
Nesna lærerhøgskole	24	22	(92)
Sogndal lærerhøgskole	28	26	(93)
Stavanger lærerhøgskole	58	51	88
Stord lærerhøgskole	51	49	96
Telemark lærerhøgskole	56	48	86
Tromsø lærerhøgskole	24	19	(79)
Volda lærerhøgskole	52	41	79
Dronning Mauds Minne	109	91	84
Barnevernsakademiet	85	65	77

1) Basert på lister fra de enkelte høgskolene.
2) Prosentstallene er satt i parentes der prosentuerings-grunnlaget er mindre enn 50 kandidater.

Vedleggstabell 2 Antall uteksaminerte kandidater fra lærerhøgskolene og svarprosenter for vårkullet av allmennlærere 1985.

Lærerhøgskole	Uteksaminerte kandidater	Ved undersøkelsen svarte	Svarprosent
KANDIDATER I ALT	**1309**	**1053**	**80**
Alta lærerhøgskole	71	56	79
Bergen lærerhøgskole	84	69	82
Bodø lærerhøgskole	42	33	(79)
Eik lærerhøgskole	63	48	76
Elverum lærerhøgskole	96	84	88
Halden lærerhøgskole	58	42	72
Hamar lærerhøgskole	76	64	84
Kristiansand lærerhøgskole	56	47	84
Levanger lærerhøgskole	49	39	(80)
Nesna lærerhøgskole	51	43	84
Oslo off. lærerhøgskole	71	54	76
Sagene lærerhøgskole	80	60	75
Sogndal lærerhøgskole	51	42	82
Stavanger lærerhøgskole	69	60	87
Stord lærerhøgskole	75	59	79
Telemark lærerhøgskole	92	77	84
Tromsø lærerhøgskole	85	63	74
Trondheim lærerhøgskole	53	40	75
Volda lærerhøgskole	87	73	84

1) Basert på lister fra de enkelte høgskolene.
2) Prosenttallene er satt i parentes der prosentueringsgrunnlaget er mindre enn 50 kandidater.

Forut for undersøkelsen av vårkullet 1985 foretok instituttet en større spørreskjemarevisjon. Dette innebærer at resultatene for en del av spørsmålene ikke er direkte sammenlignbare for 1984- og 1985-kandidatene. Dette kan skyldes endringer i spørsmålsformuleringer og svarkategorier. Det har også kommet til nye spørsmål i 1985-skjemaet.

I presentasjonen av resultatene er det tatt hensyn til disse endringene. Direkte sammenstillinger av resultater for begge år i samme tabell er bare foretatt der hvor datagrunnlaget tillater det. I enkelte tilfeller har vi valgt å lage separate tabeller for hvert av årene for å markere at en må være varsom med direkte sammenligninger av resultatene. For en del spørsmål har vi valgt bare å gi tabeller for 1985-kullet, og så kommentert disse i lys av resultatene for 1984-kullet. Vi har valgt denne framgangsmåten for å forhindre feilslutninger om eventuelle endringer i resultater mellom de to kullene.

For at resultatene ikke skal feiltolkes understreker vi følgende:

- Tabellene gjelder nyuteksaminerte kandidater. Den gir derfor ikke noe bilde av forholdene for alle kandidater i de aktuelle yrkesgruppene.

- Tabellene gir et bilde av situasjonen på gitt tidspunkt og i en bestemt periode og er ingen prognose over den fremtidige utviklingen.

DEFINISJON AV HOVEDAKTIVITET

Spørsmålet om hovedaktivitet ble endret en del fra 1984 til 1985, 1). Den kanskje viktigste endringen var at det i 1985-skjemaet ikke er satt opp et svaralternativ for "arbeidsledig", men at denne variablen ble kartlagt gjennom et eget spørsmål. Årsaken til endringen var at arbeidsledighet strengt tatt ikke er en aktivitet, men en situasjon. De aller fleste som oppgir å være arbeidsledige har en eller annen form for aktivitet, som f.eks. studier eller midlertidig arbeid m.m. Det nye skjemaet dekker opp alle disse mulighetene.

For hovedaktivitet har vi foretatt følgende inndeling:

Yrkesaktive kandidater med arbeid i noenlunde samsvar med utdanningen				Ikke yrkesaktive kandidater		
Fast arb.	Midl.arb. > 6 mnd.	Midl.arb < 6 mnd.	Kandidater med irrelevant arbeid	Videre studier	Verne-plikt	Annet

1) Hovedretningslinjene for grupperingen av 1984-materialet er den samme som for undersøkelsene i 1981-83, se notat 5/85 "ARBEIDSMARKEDET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN". NAVFs utredningsinstitutt 1985. (Jf. kapitlene om metode og definisjoner.)

Yrkesaktive kandidater

Kategorien yrkesaktive kandidater omfatter etter vår definisjon bare kandidater som har arbeid som er noenlunde i samsvar med utdanningen. Av praktiske årsaker holder vi i arbeidsmarkedsundersøkelsene kandidater med helt irrelevant arbeid utenfor denne kategorien. Årsaken er primært at vi i de fleste sammenhenger ønsker å vurdere arbeidssituasjonen for de av kandidatene hvor det er et visst samsvar mellom utdanning og arbeid.

Kategorien "yrkesaktive kandidater" inkluderer:

De som hadde som hovedbeskjeftigelse: **"Inntektsgivende arbeid"**, **"studier med lønn"**, **"lønnet svangerskapspermisjon"** eller **"plikttjeneste"**,

OG

som i spm. 26 om arbeidsoppgavene er på et nivå som krever høyere utdanning, svarte: **"Ja, arbeidsoppgavene krever den type høyere utdanning jeg avsluttet våren 1985"** eller **"ja, arbeidsoppgavene krever høyere utdanning, men ikke nødvendigvis den jeg avsluttet våren 1985"** eller **"Nei, arbeidsoppgavene krever ikke høyere utdanning, men det er en fordel å ha det"**.

I tillegg til disse regner vi også de følgende som yrkesaktive:

Kandidater som har hovedbeskjeftigelse som beskrevet ovenfor,

OG

som i spm. 26 om arbeidsoppgavene er på et nivå som krever høyere utdanning, svarte: **"nei, det er helt uten betydning om man har høyere utdanning"**,

OG

som mente at utdanningen passet **"godt"** eller **"middels"** til arbeidsoppgavene.

De yrkesaktive kandidatene er videre delt inn etter hva slags stilling de har. De tre hovedgruppene er basert på svarene i spm. 21 hvor:

svaralternativ 1 og 2	= fast arbeid
svaralternativ 3, 4 og 8	= midlertidig arbeid med varighet 6 mndr. eller mer
svaralternativ 5, 6 og 7	= midlertidig arbeid med varighet mindre enn 6 mndr.

Kandidater i irrelevant arbeid

Disse kandidatene er pr. definisjon holdt utenfor gruppen "Yrkesaktive kandidater" i tabellene. Det gjelder en liten gruppe som er bestemt slik:

De har svart "**inntektsgivende arbeid**", "**studier uten lønn**", "**lønnet svangerskapspermisjon**" eller "**plikttjeneste**" i spm. 5 om hovedbeskjeftigelse pr. 15. nov.,

OG

de har svart "**Det er helt uten betydning om man har høyere utdanning**" i spm. 26 om arbeidsoppgavene er på et nivå som krever utdanning fra høgskole eller universitet,

OG

de har svart "**dårlig**" i spm. 28 om hvordan utdanningen passer til arbeidsoppgavene.

Ikke yrkesaktive kandidater

I kategorien "ikke yrkesaktive" kommer alle kandidater som i spørsmålet om hovedbeskjeftigelse pr. 15. nov. svarer:

- "**Studier uten lønn**"
- "**Førstegangstjeneste uten lønn/sivilarbeid**"
- "**Utskrevet befal**" (såfremt de er i førstegangstjeneste)
- "**Omsorgsarbeid i hjemmet uten lønn**"
- "**Annet**"

DEFINISJON AV MELDT PÅ ARBEIDSMARKEDET

Noen tabeller tar utgangspunkt i kandidater som har "meldt seg på arbeidsmarkedet" (arbeidssøkere).

For 1985-kandidatene omfatter kategorien "meldt på arbeidsmarkedet" de kandidatene som i spm. 11 har svart bekreftende på at de har forsøkt å få arbeid. Dette spørsmålet er brukt somm prosentueringsgrunnlag for tabellen om vansker med å få arbeid og for alle tabellene som går på kandidatenes søkeprosess. Vi gjør oppmerksom på at en del av kandidatene ikke har svart riktig i spm. 11. Dette innebærer at andelen som har besvart spørsmålene om vansker og om søkeprosess er noe for lav (sannsybnligvis rundt 20 prosent). Denne feilkilden har trolig hatt liten betydning for resultatene.

Når det gjelder tabellene om arbeidsledighet for 1985-kandidatene har vi brukt en definisjon av "meldt på arbeidsmarkedet" som er mer omfattende og som ligner grupperingen fra tidligere år. 1) Den omfatter alle som har forsøkt å få arbeid uansett hovedbeskjeftigelse og alle som har fortsatt i en stilling de hadde før eksamen.

---

1) For mer detaljert informasjon om metodiske spørsmål for tidligere kull, se notat 5/85 "ARBEIDSMARKEDET ET HALVT ÅR ETTER EKSAMEN", NAVFs utredningsinstitutt 1985 (kapitlene om metode og definisjoner).

DEFINISJONER AV HOVEDSEKTORER FOR NÆRING

Kandidatene er i tabellsettet delt inn i 7 hovedsektorer for næring, som igjen er basert på Statistisk Sentralbyrås Standard for næringsgruppering (Statistisk Sentralbyrå 1983).

MÅNEDSLØNN

Denne er basert på oppgitt brutto månedslønn (eksklusive ekstrainntekter). I tilfeller der både månedslønn og lønnstrinn er oppgitt og det er forskjell på de to, er den månedslønn som tilsvarer lønnstrinnet brukt (lønnstrinnet er det som gjelder på tellingstidspunktet, dvs. pr. 15. november 1985). Kandidater med irrelevant arbeid er trukket ut før gjennomsnittslønnen er beregnet.

PROSENTUERING

Følgende prinsipper er anvendt for prosentuering:

- Hvis tallgrunnlaget er større enn 50 kandidater, kan prosent angis.

- Hvis tallgrunnlaget er 20-49 kandidater, angis prosenter i parentes.

VEDLEGG 2.

Konfidensielt

NAVF's utredningsinstitutt
Norges allmennvitenskapelige forskningsråd
Wergelandsveien 15, 0167 Oslo 1
Telefon (02) 20 65 35

Oslo, november 1985

Arbeidsmarkedsundersøkelse for nye kandidater med høyere utdanning

Skole 6-8
Utd. A 9-13
Utd. B 14-16
Utd. C 17-21

Er du i tvil om hvordan du skal svare eller ønsker du å gi nærmere opplysninger, vær vennlig, skriv under Merknader på siste side.

A. AVSLUTTET UTDANNING

Besvares av alle

1. Hvilken utdanning fullførte du våren 1985?

a. Navn på høgskole/universitet .....

b. Navn på grad oppnådd ved eksamen/akademisk tittel (f.eks. allmennlærer, cand.real., DH-kandidat) .....

.....

c. Hovedfag, linje, studieretning (f.eks. "historie hovedfag", "kjemilinje", "økonomisk-administrativ linje")
Cand.mag.-kandidater oppgir fagkrets .....

d. For kandidater fra pedagogisk seminar våren 1985, oppgi tidligere høyeste fullførte utdanning .....

.....

B. PERSONALIA

Besvares av alle

2. Fødselsår: 19 30-31

3. Kjønn 32

1 ☐ Mann
2 ☐ Kvinne

4. I hvilket fylke bodde du ved fylte 17 år?
Sett *ett* kryss

33-34

01 ☐ Østfold
02 ☐ Akershus
03 ☐ Oslo
04 ☐ Hedmark
05 ☐ Oppland
06 ☐ Buskerud
07 ☐ Vestfold
08 ☐ Telemark
09 ☐ Aust-Agder
10 ☐ Vest-Agder
11 ☐ Rogaland
12 ☐ Hordaland
13 ☐ Sogn og Fjordane
15 ☐ Møre og Romsdal
16 ☐ Sør-Trøndelag
17 ☐ Nord-Trøndelag
18 ☐ Nordland
19 ☐ Troms
20 ☐ Finnmark
21 ☐ Svalbard
22 ☐ Utlandet

C. BESKJEFTIGELSER PR. 15. NOVEMBER 1985

Besvares av alle

5. Hva var dine viktigste beskjeftigelser pr. 15. november 1985?

Hovedbeskjeftigelse: Sett bare *ett* kryss

35

1 ☐ Inntektsgivende arbeid
2 ☐ Arbeidsmarkedskurs
3 ☐ Studier med lønn
4 ☐ Studier uten lønn
5 ☐ Lønnet svangerskapspermisjon
6 ☐ Omsorgsarbeid i hjemmet uten lønn
7 ☐ Førstegangstjeneste uten lønn/sivilarbeid
8 ☐ Utskrevet befal m/plikttjeneste
9 ☐ Annet, angi hva .....

Andre beskjeftigelser som tar 20 prosent av arbeidstiden din eller mer: Sett *ett eller flere* kryss.

36

1 ☐ Inntektsgivende arbeid
2 ☐ Arbeidsmarkedskurs
3 ☐ Studier med lønn
4 ☐ Studier uten lønn
5 ☐ Lønnet svangerskapspermisjon
6 ☐ Omsorgsarbeid i hjemmet uten lønn
7 ☐ Førstegangstjeneste uten lønn/Sivilarbeid
8 ☐ Utskrevet befal m/plikttjeneste
9 ☐ Annet, angi hva .....

6. Oppfattet du din situasjon pr. 15. november 1985 som hovedsakelig arbeidsledig?

37
1 ☐ Ja, og jeg var registrert ved Arbeidsformidlingen
2 ☐ Ja, men jeg var ikke registrert ved Arbeidsformidlingen
3 ☐ Nei

7. Hadde du pr. 15. november 1985 fått ansettelse i en stilling, men ventet på å tiltre?

38
1 ☐ Ja
2 ☐ Nei

D. VIDERE STUDIER PR. 15. NOVEMBER 1985

Spørsmål 8-10 besvares *bare av de som studerer videre*

8. Var du pr. 15. november 1985 beskjeftiget med studier på:

39
1 ☐ Heltid
2 ☐ Deltid

9. Studerte du videre fordi du antok det ville bli vanskelig å få arbeid i noenlunde samsvar med din utdanning?

40
1 ☐ Ja
2 ☐ Delvis
3 ☐ Nei

10. Hvilket fag eller studium holdt du på med pr. 15. november 1985? Oppgi også lærested.

Fag/studium .....

☐☐☐☐☐ 41-45 Ikke skriv i disse rutene

Høgskole/universitet/skole .....

☐☐☐ 46-48 Ikke skriv i disse rutene

E. SØKNING OG VANSKER MED Å FÅ ARBEID I NOENLUNDE SAMSVAR MED UTDANNINGEN

Besvares av alle

11. Har du fram til 15. november 1985 *gjort forsøk på å få arbeid* i noenlunde samsvar med den utdanningen du avsluttet våren 1985?

49
1 ☐ Ja. Gå til spørsmål 12
2 ☐ Nei, men jeg var i inntektsgivende arbeid pr. 15. november 1985. Gå til spørsmål 20.
3 ☐ Nei, og jeg var *ikke* i inntektsgivende arbeid pr. 15. november 1985. Gå til spørsmål 41 (siste side)

For de som har svart *ja* i spørsmål 11:

12. Har du i perioden etter eksamen og fram til 15. november 1985 *hatt vansker med å få arbeid* i noenlunde samsvar med din utdanning?

50
1 ☐ Ja. Gå til spørsmål 13
2 ☐ Nei. Gå til spørsmål 14

Bare for de som har svart *ja* i spørsmål 12:

13. Hvis du har hatt vansker med å få arbeid i noenlunde samsvar med din utdanning, hvordan vurderer du hver av årsakene som er angitt nedenfor? Sett bare *ett* kryss på hver linje for hver årsak.

	Viktig 1	Noen betydning 2	Ingen betydning 3	Vet ikke/ Ikke aktuelt 4
51 Ektefelle eller samboers arbeid eller utdanning binder meg til et bestemt sted	☐	☐	☐	☐
52 Omsorgsforpliktelser binder meg til et bestemt sted	☐	☐	☐	☐
53 Har ikke funnet arbeid på det ønskete sted	☐	☐	☐	☐
54 Vanskelig å skaffe seg bolig der arbeid er tilbudt	☐	☐	☐	☐
55 Ønsker en annen type arbeid enn det som er tilbudt	☐	☐	☐	☐
56 Er tilbudt arbeid, men lønnstilbudet var for lavt	☐	☐	☐	☐
57 Er kvalifisert bare for et spesielt arbeidsfelt	☐	☐	☐	☐
58 Er for generelt kvalifisert	☐	☐	☐	☐
59 Har for dårlige karakterer	☐	☐	☐	☐
60 Konkurrerer med folk med lengre ansiennitet	☐	☐	☐	☐
61 Ønsker deltid på grunn av omsorgsforpliktelser	☐	☐	☐	☐
62 Ønsker deltid for å finansiere videre studier	☐	☐	☐	☐

63 Andre årsaker, angi hvilke .....

.....

F. SØKEPROSESSEN

Besvares av alle som har søkt heltids- eller deltidsarbeid i noenlunde samsvar med utdanningen

14. Når *begynte du å søke* arbeid med sikte på sysselsetting etter eksamen våren 1985?
Sett bare *ett* kryss.

64
1 ☐ Mer enn 3 måneder *før* eksamen
2 ☐ 2-3 måneder *før* eksamen
3 ☐ 4-8 uker *før* eksamen
4 ☐ 0-3 uker *før* eksamen
5 ☐ 0-3 uker *etter* eksamen
6 ☐ 4-8 uker *etter* eksamen
7 ☐ 2-3 måneder *etter* eksamen
8 ☐ Mer enn 3 måneder *etter* eksamen

15. Hvor mange søknader har du sendt før 15. november 1985?

65
1 ☐ Ingen søknader
2 ☐ 1 søknad
3 ☐ 2-4 søknader
4 ☐ 5-9 søknader
5 ☐ 10-19 søknader
6 ☐ 20-49 søknader
7 ☐ 50-99 søknader
8 ☐ 100 søknader eller flere

16. I hvilke(t) fylke(r) har du søkt arbeid før 15. november 1985? Det kan settes *flere* kryss.

66 ☐ Østfold
67 ☐ Akershus
68 ☐ Oslo
69 ☐ Hedmark
70 ☐ Oppland
71 ☐ Buskerud
72 ☐ Vestfold
73 ☐ Telemark
74 ☐ Aust-Agder
75 ☐ Vest-Agder
76 ☐ Rogaland
77 ☐ Hordaland
78 ☐ Sogn og Fjordane
79 ☐ Møre og Romsdal
80 ☐ Sør-Trøndelag
81 ☐ Nord-Trøndelag
82 ☐ Nordland
83 ☐ Troms
84 ☐ Finnmark
85 ☐ Svalbard og Jan Mayen
86 ☐ Utlandet

17. Har du fått *tilbud* om arbeid i noenlunde samsvar med utdanningen?

87
1 ☐ Ja. Gå til spørsmål 18.
2 ☐ Nei. Gå til spørsmål 20.

18. Når fikk du det første *tilbudet* om arbeid?
Sett bare *ett* kryss.

88
1 ☐ Mer enn 3 måneder *før* eksamen
2 ☐ 2-3 måneder *før* eksamen
3 ☐ 4-8 uker *før* eksamen
4 ☐ 0-3 uker *før* eksamen
5 ☐ 0-3 uker *etter* eksamen
6 ☐ 4-8 uker *etter* eksamen
7 ☐ 2-3 måneder *etter* eksamen
8 ☐ Mer enn 3 måneder *etter* eksamen

19. Hvor mange tilbud om arbeid har du avvist (før 15. november 1985)?

89
1 ☐ Ingen tilbud
2 ☐ 1 tilbud
3 ☐ 2-4 tilbud
4 ☐ 5-9 tilbud
5 ☐ 10 tilbud eller fler

G. INNTEKTSGIVENDE ARBEID PR. 15. NOVEMBER 1985

NB: Både heltids- og deltidsarbeid

Spørsmål 20-40 besvares av alle som var i inntektsgivende arbeid (inkludert utskrevet befal) pr. 15. november 1985

20. Hvor mange stillinger arbeidet du i pr. 15. november 1985? (NB: Gjelder både heltids- og deltidsstillinger)

90
1 ☐ 1 stilling
2 ☐ 2 stillinger
3 ☐ 3 stillinger
4 ☐ 4 eller flere stillinger

Spørsmål 21-38 og 40 gjelder *hovedstilling*. Med dette mener vi den stillingen du har som tar mest av din arbeidstid eller som du anser som den viktigste, hvis du har flere.

21. Hva slags *hovedstilling* hadde du pr. 15. november 1985? Sett bare *ett* kryss.

91

1 ☐ Selvstendig næringsdrivende
2 ☐ Fast arbeid (Fast ansettelse, også inkludert oppsigelig stilling i skolen og ikke avsluttet prøvetid)
3 ☐ Vikariat av varighet 6 måneder eller mer
4 ☐ Annen midlertidig tilsetting av varighet 6 måneder eller mer
5 ☐ Vikariat av varighet mellom 1 og 5 måneder
6 ☐ Annen midlertidig tilsetting av varighet mellom 1 og 5 måneder
7 ☐ Tilfeldige jobber av varierende eller sesongpreget art (tilfeldige vikariater, engasjementer o.l.)
8 ☐ Stipendiat eller andre vitenskapelige utdanningsstillinger

Stillingens navn (f.eks. maskiningeniør, konsulent, lærer) .....

☐☐☐ 92-94 Ikke skriv i disse rutene

22. Beskriv kort din hovedarbeidsgivers *bransje/virksomhet* (f.eks. helsetjeneste, undervisning, salg) .....

.....

.....

.....

☐☐ 95-96 Ikke skriv i disse rutene

23. Er din hovedstilling pr. 15. november innenfor:

97

1 ☐ Offentlig sektor
2 ☐ Halvoffentlig sektor
3 ☐ Privat sektor
4 ☐ Annet

24. Hva var næringen til din hovedarbeidsgiver (pr. 15. november 1985)? Sett bare *ett* kryss.

98-99

Universitet, høgskoler, forskningsinstitutter

01 ☐ Universitet og vitenskapelige høgskoler (inkl. bibliotek og museer som hører under lærestedene)
02 ☐ Distriktshøgskole, lærerhøgskole, sosialhøgskole, ingeniørhøgskole, Bedriftsøkonomisk Institutt o.l.
03 ☐ Forskningsinstitutter, studieselskaper og forsøksringer

Skolen

04 ☐ Grunnskoler
05 ☐ Spesialskoler
06 ☐ Videregående skole, studieretning for allmenne fag
07 ☐ Videregående skole, yrkesfaglige studieretninger
08 ☐ Videregående skole, både allmennfaglig og yrkesfaglige studieretninger
09 ☐ Andre skoler

Statsadministrasjonen

10 ☐ Sentraladministrasjonen (departementene, direktoratene)
11 ☐ Statens ytre etater (trygdekontorene, landbrukskontor, forsvaret, Statens veivesen m.fl.)
12 ☐ Politi og rettsvesen

Fylkes- og kommuneadministrasjonen

13 ☐ Fylkesadministrasjonen
14 ☐ Kommuneadministrasjonen
15 ☐ Pedagogisk-psykologisk tjeneste, pedagogisk-psykologisk distriktssenter

Offentlig sektor ellers

16 ☐ Barnehager, barneparker
17 ☐ Statskirken
18 ☐ Offentlig helse- og veterinærtjeneste (sykehus o.l.)
19 ☐ Sosialkontorer
20 ☐ Andre sosiale tjenester og velferdsarbeid (barne- og ungdomshjem, aldershjem, kursteder o.l.)
21 ☐ Statlig bank/finansieringsinstitusjon (inkl. Norges Bank)
22 ☐ Bibliotek og muséer (som ikke er underlagt universitet/høgskole)
23 ☐ Offentlig underholdning (inkl. film, teater, NRK)
24 ☐ Offentlig samferdsel (post, telefon)
25 ☐ Offentlig kraft og vannforsyning

Privat og halvoffentlig sektor

26 ☐ Jordbruk, skogbruk og fiske
27 ☐ Oljeutvinning og bergverksdrift
28 ☐ Grafisk industri (forlagsvirksomhet, produksjon av bøker, ukeblad, tidsskrifter, aviser etc.)
29 ☐ Industri ellers
30 ☐ Bygg og anlegg
31 ☐ Privat kraft- og vannforsyning
32 ☐ Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet
33 ☐ Forretnings- og sparebank, private finansieringsselskap o.l., forsikring
34 ☐ Privat samferdsel (sjø-, land-, lufttransport)
35 ☐ Privat helse- og veterinærtjeneste.
36 ☐ Private barnehager, barneparker
37 ☐ Nærings- og fagorganisasjoner, politiske og ideologiske organisasjoner
38 ☐ Personlig tjenesteyting (verksteder, reparasjonsvirksomhet, fotografvirksomhet o.l.)
39 ☐ Forretningsmessig tjenesteyting (inkl. advokatvirksomhet, revisjons-, regnskaps-, arkitekt-, EDB- og konsulentfirmaer, reklamebyråer, teknisk tjenesteyting m.v.)
40 ☐ Privat underholdning (film, teater, nærradio/TV)

41 ☐ **Annen virksomhet, oppgi hva** .....

.....

25. I hvilket fylke ligger arbeidsstedet ditt pr. 15. november 1985? NB: Spørsmålet gjelder din hovedstilling. Sett bare *ett* kryss

100-101

01 ☐ Østfold
02 ☐ Akershus
03 ☐ Oslo
04 ☐ Hedmark
05 ☐ Oppland
06 ☐ Buskerud
07 ☐ Vestfold
08 ☐ Telemark
09 ☐ Aust-Agder
10 ☐ Vest-Agder
11 ☐ Rogaland
12 ☐ Hordaland
14 ☐ Sogn og Fjordane
15 ☐ Møre og Romsdal
16 ☐ Sør-Trøndelag
17 ☐ Nord-Trøndelag
18 ☐ Nordland
19 ☐ Troms
20 ☐ Finnmark
21 ☐ Svalbard og Jan Mayen
22 ☐ Utlandet

26. Er arbeidsoppgavene i din hovedstilling pr. 15. november 1985 på et nivå som krever høyere utdanning, dvs. utdanning fra høgskole eller universitet? Sett bare *ett* kryss.

102

1 ☐ Ja, arbeidsoppgavene krever den type høyere utdanning jeg avsluttet våren 1985
2 ☐ Ja, arbeidsoppgavene krever høyere utdanning, men ikke nødvendigvis den jeg avsluttet våren 1985
3 ☐ Nei, arbeidsoppgavene krever ikke høyere utdanning, men det er en fordel å ha det
4 ☐ Nei, det er helt uten betydning om man har høyere utdanning

27. Har du (en eller flere) bistillinger hvor arbeidsoppgavene er i noenlunde samsvar med din utdanning?

103

1 ☐ Ja
2 ☐ Nei

28. Hvordan synes du den utdanningen du avsluttet våren 1985 passer med din hovedstilling pr. 15. november 1985? Vurder innholdet i utdanningen mot arbeidsoppgavene. Sett bare *ett* kryss.

104

1 ☐ Godt
2 ☐ Middels
3 ☐ Dårlig

29. Når tiltrådte du din hovedstilling? Vi tenker her på den hovedstillingen du hadde pr. 15. november 1985, ikke på evt. *annen type stilling* du har hatt hos samme arbeidsgiver tidligere. Sett bare *ett* kryss.

105

1 ☐ Før eller under eksamen, oppgi tiltredelsestidspunkt (mnd. og år) .....
2 ☐ 0-2 uker etter eksamen
3 ☐ 3-4 uker etter eksamen
4 ☐ 5-6 uker etter eksamen
5 ☐ 7-8 uker etter eksamen
6 ☐ 2-3 måneder etter eksamen
7 ☐ Mer enn 3 måneder etter eksamen

30. Har du tidligere arbeidet for samme arbeidsgiver?

106

1 ☐ Ja. Gå til spørsmål 31
2 ☐ Nei. Gå til spørsmål 33

31. Arbeidet du med hovedoppgave/ semesteroppgave e.l. hos din hovedarbeidsgiver pr. 15. november 1985 i hele eller deler av studietiden?

107

1 ☐ Ja
2 ☐ Nei

32. Fikk du lønn av denne arbeidsgiveren i hele eller deler av studietiden?

108

1 ☐ Ja, full lønn
2 ☐ Ja, delvis lønn
3 ☐ Nei

33. Hvordan var din hovedstilling pr. 15. november 1985 utlyst? Sett bare *ett* kryss.

109

1 ☐ Offentlig utlysing (f.eks. annonse, lister hos Arbeidsformidlingen)
2 ☐ Bare intern utlysing
3 ☐ Ingen utlysing
4 ☐ Vet ikke

34. På hvilken måte fikk *du først* opplysninger om din nåværende hovedstilling pr. 15. november 1985? Sett bare *ett* kryss.

110

1 ☐ Arbeidsgivers annonse
2 ☐ Personlig henvendelse fra arbeidsgiver
3 ☐ Egen henvendelse til arbeidsgiver
4 ☐ Gjennom studiet (f.eks. lærer på universitet eller høgskole)
5 ☐ Gjennom Arbeidsformidlingen
6 ☐ Gjennom familie og bekjente
7 ☐ Gjennom orientering fra arbeidsgiver på studiestedet
8 ☐ Annet, oppgi hva .....

35. Hadde du en forgjenger i din hovedstilling pr. 15. november 1985?

111

1 ☐ Nei, stillingen var nyopprettet. Gå til spørsmål 37

2 ☐ Ja, jeg gikk inn i en eksisterende stilling med *delvis* samme arbeidsområde som forgjengeren. Gå til spørsmål 36.

3 ☐ Ja, jeg gikk inn i en eksisterende stilling med *samme* arbeidsområde som forgjengeren. Gå til spørsmål 36.

36. Hva var din forgjengers høyeste utdanning?

112

1 ☐ Samme utdanning som meg selv

2 ☐ Annen universitets- eller høgskoleutdanning

3 ☐ Ikke universitets- eller høgskoleutdanning

4 ☐ Vet ikke

37. Hva var din *brutto ordinære månedslønn* i hovedstillingen pr. 15. november 1985? (brutto, eksklusive ekstrainntekter)

Kr pr. mnd: .....

☐☐☐☐☐ 113-117 Skriv ikke i disse rutene

Hvis du er lønnet etter Statens lønnsregulativ, oppgi lønnstrinn: .....
(Gjelder ikke de som er lønnet etter kommunale regulativer)

☐☐ 118-119 Skriv ikke i disse rutene

38. Hvilken ukentlige arbeidstid hadde du i din *hovedstilling* pr. 15. november 1985?

120

1 ☐ Heltid eller mer

2 ☐ Deltid — 75 prosent eller mer

3 ☐ Deltid — fra 50 prosent til 74 prosent

4 ☐ Deltid — fra 25 prosent til 49 prosent

5 ☐ Deltid — mindre enn 25 prosent

Angi omtrentlig antall timer pr. uke: . . . .

☐☐ 121-122 Skriv ikke i disse rutene

39. Hvilken ukentlige arbeidstid hadde du i *inntektsgivende arbeid tilsammen* pr. 15. november 1985, dvs. i hovedstilling og evt. bistilling(er)?

123

1 ☐ Mer enn en vanlig heltidsstilling

2 ☐ Heltid

3 ☐ Deltid — fra 75 prosent eller mer

4 ☐ Deltid — fra 50 prosent til 74 prosent

5 ☐ Deltid — fra 25 prosent til 49 prosent

6 ☐ Deltid — mindre enn 25 prosent

Angi omtrentlig antall arbeidstimer pr. uke: . . . .

☐☐ 124-125 Skriv ikke i disse rutene

40. Hvis du arbeider deltid, hva er grunnene til dette? Det kan settes *flere* kryss.

126

1 ☐ Det har ikke vært mulig å få full stilling av den typen arbeid jeg ønsker.

2 ☐ Ønsker å ha flere jobber som tilsammen gir full tid.

3 ☐ Ønsker ikke/kan ikke arbeide mer pga. omsorgsforpliktelser.

4 ☐ Ønsker ikke/kan ikke arbeide mer pga. videre studier

5 ☐ Andre grunner, oppgi hva .....

.....

H. MERKNADER

41. Har du merknader til noen av spørsmålene, eller andre tilleggsopplysninger?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

NAVF's UTREDNINGSINSTITUTT
NORGES ALMENVITENSKAPELIGE FORSKNINGSRÅD
WERGELANDSVEIEN 15 - 0167 OSLO 1 - TELEFON (02) 20 65 35

VEDLEGG 3.

Konfidensielt

Oslo, november 1984

ARBEIDSMARKEDSUNDERSØKELSE FOR NYE KANDIDATER MED HØYERE UTDANNING

Er De i tvil om hvordan De skal svare eller ønsker De å gi nærmere opplysninger, vær vennlig, skriv under «Merknader» på siste side.

1. Besvares av alle

Skriv ikke her

1.1 **Fødselsår** .....

1.2 Har De examen artium/økonomisk gymnas eller full eksamen fra allmennfaglig studieretning i videregående skole? 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei

1.3 Hva var Deres hjemstedsfylke da De var 17 år? .....

Hva var Deres hjemstedsfylke før De begynte å studere? .....

1.4 Hvilken utdanning avsluttet De **våren 1984?** (for medisinere **høsten 1982).**

☐ Ingeniørutdanning: Skole .....

Avdeling / linje .....

Studieretning .....

☐ Allmennlærerutdanning: Skole .....

Linje .....

Grunnfag / halvårsenheter som inngår .....

.....

☐ Cand. med. utdanning: Lærested .....

Har De autorisasjon som lege? ☐ Ja ☐ Nei

Hvis ja, utstedt når (måned, år) .....

Hvis nei, årsak til utsatt plikttjeneste .....

.....

☐ Annen utdanning: Angi hvilken .....

1.5 Har de annen avsluttet utdanning fra universitet eller høgskole (f.eks. cand. mag., bibliotekarutdanning)? 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei

Hvis **ja,** nevn hvilke(n): .....

.....

1.6 Tidligere yrkeserfaring (se bort fra feriejobber); oppgi antall år og måneder:

Inntektsgivende arbeid har vært hovedbeskjeftigelse ..... år..... mnd. før 15. juni 1984

Inntektsgivende arbeid har vært bibeskjeftigelse ..... år..... mnd. før 15. juni 1984

2. Besvares av alle

Skriv ikke her

2.1 Hadde De i perioden etter eksamen / plikttjeneste og fram til 15. november 1984 vansker med å få arbeid noenlunde i samsvar med Deres utdanning?

1 ☐ Ja 2 ☐ Nei 3 ☐ Har ikke prøvd å få arbeid

Hvis **ja**, hvordan vurderer De årsakene som er angitt nedenfor? (Kryss av **en** rute for hver linje)

	Viktig	Noen betydning	Ingen betydning	Vet ikke/ ikke aktuelt
1 Ektefelle eller samboers arbeid eller utdanning binder meg til et spesielt sted	☐	☐	☐	☐
2 Har ikke funnet arbeid på det ønskede stedet	☐	☐	☐	
3 Vanskelig å skaffe bolig der arbeid er tilbudt	☐	☐	☐	
4 Ønsker en annen type arbeid enn det som er tilbudt	☐	☐	☐	
5 Er tilbudt arbeid, men lønnstilbudet var for lavt	☐	☐	☐	
6 Er kvalifisert bare for et spesielt arbeidsfelt	☐	☐	☐	☐
7 Har for dårlige karakterer	☐	☐	☐	☐
8 Konkurrerer med folk med lengre ansiennitet	☐	☐	☐	☐
9 Ønsker deltid på grunn av omsorgsforpliktelser	☐	☐	☐	☐
10 Ønsker deltid for å finansiere videre studier	☐	☐	☐	☐

11 Annet, angi hva .....

2.2 **Hovedbeskjeftigelse** pr. 15. november 1984. (Kryss av for **ett** alternativ, det som passer best)

I inntektsgivende arbeid:

01 ☐ Fast arbeid (selvstendig næringsdrivende eller fast ansettelse, også de som ikke har avsluttet prøvetiden).

02 ☐ Midlertidig arbeid av 6 mnd. varighet eller mer (f.eks. vikariat, engasjement eller annet tidsbegrenset arbeid).

03 ☐ Midlertidig arbeid av kortere varighet enn 6 mnd.

Ikke i inntektsgivende arbeid:

04 ☐ Hadde fått ansettelse og ventet på å tiltre etter 15. november 1984.

05 ☐ Studerte videre (hovedfag, pedagogisk seminar eller andre studier).

06 ☐ Arbeidet i eget hjem som husmor/husfar.

07 ☐ Var arbeidsledig og registrert ved Arbeidsformidlingen.

08 ☐ Var arbeidsledig og ikke registrert ved Arbeidsformidlingen.

09 ☐ Avtjening av vernepliktен.

10 ☐ Annet, angi hva: .....

.....

Hvis De har krysset av 01, 02 eller 03, besvar spørsmål 2.3 og 2.4.

2.3 Er dette arbeidet noenlunde i samsvar med Deres utdanning? ☐ Ja ☐ Nei

2.4 Har De gått tilbake til Deres gamle **stilling** eller vært i stillingen i studietiden og fortsatt etter eksamen? ☐ Ja ☐ Nei

3. Besvares av alle som har søkt eller er blitt tilbudt arbeid før 15. november 1984

Skriv ikke her

3.1 Når begynte De å søke arbeid med sikte på sysselsetting etter eksamen / plikttjeneste våren 1984?

1 ☐ Begynte å søke før 15. juni 1984. Oppgi antall uker .....

2 ☐ Begynte å søke etter 15. juni 1984. Oppgi antall uker .....

3.2 Hvor mange søknader har De sendt (før 15. november 1984)? .....

3.3 Når fikk De det første tilbud/tilsagn om arbeid?

1 ☐ Før 15. juni 1984 2 ☐ Etter 15. juni 1984 3 ☐ Har ikke (før 15. november 1984) fått tilbud/tilsagn

3.4 Har De (før 15. november 1984) fått tilbud/tilsagn om arbeid som De har avvist? 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei

Hvis ja, oppgi antall avviste tilbud .....

3.5 Sett kryss ved det fylket/de fylker hvor De har søkt arbeid (før 15. november 1984):

01 ☐ Østfold	08 ☐ Telemark	16 ☐ Sør-Trøndelag
02 ☐ Akershus	09 ☐ Aust-Agder	17 ☐ Nord-Trøndelag
03 ☐ Oslo	10 ☐ Vest-Agder	18 ☐ Nordland
04 ☐ Hedmark	11 ☐ Rogaland	19 ☐ Troms
05 ☐ Oppland	12 ☐ Hordaland	20 ☐ Finnmark
06 ☐ Buskerud	14 ☐ Sogn og Fjordane	
07 ☐ Vestfold	15 ☐ Møre og Romsdal	99 ☐ Utlandet

4. Besvares av alle som var i inntektsgivende arbeid pr. 15. november 1984

4.1 Hovedarbeidsgivers navn (pr. 15. november 1984) .....

4.2 Næring (sett ett kryss):

01 ☐ Jordbruk, skogbruk og fiske
00 ☐ Oljeutvinning og bergverksdrift
02 ☐ Industri
03 ☐ Bygg og anlegg
04 ☐ Kraft- og vannforsyning
05 ☐ Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet
06 ☐ Forretnings- og sparebank, private finansieringsselskap o.l., forsikring
07 ☐ Statlig bank/finansinstitusjon
08 ☐ Samferdsel (sjø-, land-, lufttransport, post, telefon)
09 ☐ Sentraladministrasjonen (departementene, direktoratene)
10 ☐ Statens ytre etater (trygdekontorene, forsvaret, Statens veivesen m.fl.)
11 ☐ Fylkesadministrasjon
12 ☐ Kommuneadministrasjon
13 ☐ Politi og rettsvesen
14 ☐ Grunnskolen
15 ☐ Videregående skole, studieretning for allmenne fag
16 ☐ Andre studieretninger i videregående skole
17 ☐ Distriktshøgskole, pedagogisk høgskole, sosialhøgskole, ingeniørhøgskole, Bedriftsøkonomisk Institutt o.l.
18 ☐ Universitet og vitenskapelige høgskoler
19 ☐ Andre skoler
20 ☐ Pedagogisk-psykologisk tjeneste/ pedagogisk-psykologisk distriktssenter
21 ☐ Offentlig helse- og veterinærtjeneste (sykehus, sanatorier o.l.)
22 ☐ Sosial omsorg og velferdsarbeid
23 ☐ Privat helse- og veterinærtjeneste
24 ☐ Nærings- og fagorganisasjoner, politiske og ideologiske organisasjoner
30 ☐ Statskirken
25 ☐ Forskningsinstitutter og studieselskaper
26 ☐ Bibliotek og muséer
27 ☐ Forretningsmessig tjenesteyting (inkl. advokatvirksomhet, revisjons-, regnskaps-, arkitekt-, EDB- og konsulentfirmaer, reklamebyråer, teknisk tjenesteyting m.v.)
28 ☐ Underholdning (inkl. film, teater, NRK)
99 ☐ Annen virksomhet, hvilken: .....

.....

4.3 Bransje eller nærmere spesifisering av næring (f.eks. departement, etat, institutt, studieretning i videregående skole, industrigren): .....

Skriv ikke her

4.4 Deres stilling (pr. 15. november 1984): .....

Når tiltrådte De denne stillingen første gang? Dato .....

4.5 Hvordan fikk De kjennskap til stillingen? (Sett bare ett kryss)

1 ☐ Arbeidsgivers annonse
2 ☐ Personlig henvendelse fra arbeidsgiver
3 ☐ Egen henvendelse
4 ☐ Gjennom studiene, f.eks. lærer på universitet eller høgskole
5 ☐ Arbeidsformidlingen
6 ☐ Gjennom familie og bekjente
7 ☐ Gjennom orientering fra arbeidsgiver på studiestedet
8 ☐ Annet, angi hva: .....

.....

4.6 I hvilken kommune ligger Deres arbeidssted (pr. 15. november 1984)? .....

Arbeider De i utlandet, oppgi hvilket land .....

4.7 Deres ordinære månedslønn (brutto) fra hovedarbeidsgiver (eksklusive ekstrainntekter):

Kr. ..... Hvis De er offentlig ansatt, oppgi lønnstrinn .....

4.8 Arbeidets omfang: 1 ☐ Heltid 2 ☐ Deltid, i prosent av heltidsstilling: ca. ..... %

4.9 Arbeidets art. Angi det som utgjør hoveddelen av arbeidet (f.eks. statistisk analysearbeid, forskning, teknisk konstruksjonsarbeid, undervisning, planleggingsarbeid, saksbehandling, salgsarbeid, regnskap, utredningsarbeid, psykologisk rådgivning, EDB-systemarbeid, administrasjon med ledelsesfunksjoner, vanlig kontorarbeid, organisasjonsarbeid, allmenn legepraksis osv.):

.....

4.10 Hvordan synes De at Deres utdanning passer til Deres stilling (pr. 15. november 1984)? Vurder innholdet i utdanningen mot arbeidsoppgavene. (Sett kryss ved det svaralternativ som passer best)

1 ☐ Godt 2 ☐ Middels 3 ☐ Dårlig

Merknader: .....

4.11 Opplysninger om Deres stilling (pr. 15. november 1984):

1 ☐ Nyopprettet stilling
2 ☐ Eksisterende stilling med delvis samme arbeidsområde som forgjengeren
3 ☐ Eksisterende stilling med samme arbeidsområde som forgjengeren
4 ☐ Midlertidig engasjement uten ordinær stillingshjemmel

4.12 Dersom De gikk inn i eksisterende stilling, oppgi forgjengerens høyeste utdanning hvis De kjenner den:

.....

5. Besvares av alle (både yrkesaktive og ikke yrkesaktive) som fortsatt driver med utdanning i noen form

5.1 Hvilket fag eller studium holder De på med (pr. 15. november 1984)? (Oppgi også lærested) .....

.....

5.2 Er De beskjeftiget med studier på: 1 ☐ Heltid 2 ☐ Deltid

5.3 Hvilket endelig studiemål har De (f.eks. cand.philol., cand.mag., sivilingeniør, dr. ing. osv.)? .....

.....

Merknader: .....

.....

Vedlegg 4.

NOTAT 6/87, NAVFs utredningsinstitutt:

" Arbeidsmarkedet et halvt år etter eksamen. En undersøkelse av kandidatene fra allmennlærerlinjene ved lærerhøgskolene 1984 og 1985, og av kandidatene fra førskolelærerlinjene ved lærerhøgskolene 1985."

SAMMENDRAG

NAVFs utredningsinstitutt gjennomfører årlige arbeidsmarkedsundersøkelser for ulike utdanningsgrupper. Det ble sendt spørreskjema et halvt år etter eksamen til **alle nyuteksaminerte allmennlærere og alle nyuteksaminerte førskolelærere fra våren 1985.** Førskolelærerne var med i undersøkelsen for første gang i 1985, mens allmennlærerne også var med i 1984.Svarprosenten for disse kandidatgruppene var svært høy. 80 prosent av allmennlærerne og hele 86 prosent av førskolelærerne fra 1985 besvarte spørreskjemaet.

Kjønn/Aldersfordeling i kandidatgruppene.

Begge de to gruppene vi her har undersøkt er klart kvinnedominerte. Allmennlærerne har den høyeste andelen menn, i denne gruppen er 28 prosent av kandidatene menn. Blant førskolelærerne er andelen menn bare 5 prosent.

Gjennomsnittsalderen for allmennlærerne fra 1985 er 27 år, mens førskolelærerne fra samme år har en noe lavere gjennomsnittsalder, 25 år. I allmennlærergruppen finner vi den største aldersspredningen. Allmennlærerne har flere kandidater under 23 år og over 39 år enn førskolelærerne.

Hovedaktivitet et halvt år etter eksamen.

77 prosent av førskolelærerne var i relevant arbeid et halvt år etter eksamen, mens det var 0,7 prosent som var i arbeid der utdanningen som førskolelærer ikke var relevant. Andelen førskolelærere som studerte videre et halvt år etter eksamen var 8 prosent. Av de som studerte videre etter avsluttet førskolelærerutdanning oppgav 79 prosent at de studerte på heltid. 16 prosent oppgav at antakelser om vansker på arbeidsmarkedet var viktigste årsak til at de studerte videre.
13 prosent hadde "annen hovedaktivitet", dvs. omsorgsarbeid i hjemmet, reiser ol.

Allmennlærerne fra samme år har en lavere andel yrkesaktive i relevant arbeid. Andelen kandidater i arbeid som ikke er relevant i forhold til utdanningen er 1,3 prosent. I denne gruppen er videreutdanningsandelen hele 32 prosent. Andelen allmennlærere i "annen hovedaktivitet" utgjør 5,8 prosent.

Mønsteret i allmennlærernes hovedaktivitet har ikke forandret seg vesentlig fra 1984 til 1985. Andelen yrkesaktive kandidater i relevant arbeid har gått ned fra 1984 til 1985 med 7 prosentpoeng, mens andelen som studerer videre har økt tilsvarerende.

De fleste yrkesaktive kandidatene er midlertidig ansatt. Andelen kandidater med full stilling er 67 prosent for førskolelærerne og 61 prosent for allmennlærerne. Hovedårsaken til at kandidatene arbeider deltid er at det ikke har vært mulig for dem å få full stilling.

Hjemstedsfylke ved fylte 17 år.

I begge grupper samsvarer fordelingen etter hjemstedsfylke relativt godt med fordelingen av 16 - 19 årsgruppen i befolkningen. Man ser en viss overrepresentasjon av kandidater fra fylker som Hordaland og Nordland, med en tilsvarende underrepresentasjon fra fylkene Troms og Finnmark.

Søkning.

Søkemønsteret for de to kandidatgruppene vi her har undersøkt viser endel interessante forskjeller.

Førskolelærerne søker svært ofte til Oslo og Akershus. Hele 42 prosent av de nyuteksaminerte førskolelærerne fra våren 1985 søkte arbeid i Oslo, og 31 prosent i Akershus. Hordaland og Rogaland er også mye søkt, andelen som har søkt arbeid i disse fylkene er henholdsvis 21 og 20 prosent.

Den geografiske spredningen i søkemønsteret er større for allmennlærerne, med mindre konsentrasjon om Oslo-området. Fra 1984 til 1985 har søkemønsteret for allmennlærerne forandret seg noe, først og fremst er andelen som søker arbeid i de to nordligste fylkene gått noe ned.

Vurderer man søkemønsteret etter hvor de enkelte kandidatene er utdannet ser man en klar tendens til at søkningen blir konsentrert om det fylket/den regionen kandidaten er utdannet i. Denne tendensen er sterkere for allmennlærerne enn for førskolelærerne.

Vansker med å få arbeid i samsvar med utdanningen.

Kandidatene som hadde forsøkt å få arbeid i noenlunde samsvar med utdanningen innen et halvt år etter eksamen, ble spurt om de hadde hatt vansker med å få slikt arbeid.

Blant allmennlærere fra 1984 var det 40 prosent som hadde hatt vansker med å få arbeid. I 1985 var denne andelen gått ned til 30 prosent.

Andelen førskolelærere fra 1985 som oppgav at de hadde hatt vansker med å få arbeid var 32 prosent.

En sammenligning av disse to kandidatgruppene og andre utdanningsgrupper som inngår i Arbeidsmarkedsundersøkelsen viser at vanskegraden hos allmennlærerne og førskolelærerne fra 1985 er på samme nivå som gjennomsnittet blant alle utdanningsgruppene som inngår i Arbeidsmarkedsundersøkelsen 1985.

I denne sammenheng har vi valgt å trekke inn noen foreløpige resultater fra tilsvarende undersøkelse som ble gjennomført i 1986. Hurtigstatistikk fra denne undersøkelsen viser en ytterligere nedgang i vanskene på arbeidsmarkedet for allmennlærere og førskolelærere. Andelen allmennlærere fra våren 1986 som hadde vansker med å få arbeid i samsvar med utdanningen var 8 prosent. For førskolelærerne var tilsvarende tall for 1986, 10 prosent. På bakgrunn av disse resultatene, og den relativt lave andelen arbeidsledige kandidater i disse to gruppene, ser det ut til at det i løpet av to år er blitt vesentlig enklere for nyutdannete allmennlærere og førskolelærere å få arbeid.

Arbeidssted.

Et halvt år etter eksamen i 1985 er allmennlærerne å finne i arbeid spredt utover i alle fylker. Fylkene som rekrutterer størst andel av de nyuteksaminerte kandidatene er Hordaland og Rogaland. Videre ser vi at Oslo og Nordland rekrutterer like mange av kandidatene til stillinger i disse fylkene.

Sammenligning av allmennlærernes arbeidsfylke fra 1984 til 1985 viser at Oslo har øket sin andel av nyuteksaminerte kandidater, og de tre nordligste fylkene har gått noe tilbake med tanke på rekruttering av nyutdannede allmennlærere.

For førskolelærerne er mønsteret noe annet. Litt under en tredjedel av alle de nyuteksaminerte førskolelærerne fra våren 1985 arbeider i Oslo-regionen (dvs. Oslo og Akershus fylke) et halvt år etter eksamen. Mønsteret ellers viser en tendens til konsentrasjon om fylker der de større byene ligger. Dette kan i stor grad forklares med graden av barnehageutbygging.

Arbeidskraftsleveranse til eget fylke.

Det er store forskjeller mellom de ulike utdanningsinstitusjonene for allmennlærere og førskolelærere med tanke på arbeidskraftsleveranse til det samme fylke som utdanningsinstitusjonen er plassert i. For noen skoler, feks. Bergen LH., Stavanger LH. og lærerhøgskolene i de tre nordligste fylkene viser materialet at over 50 prosent av de yrkesaktive kandidatene tar arbeid i det samme fylket som utdanningsinstitusjonen er plassert i. På dette

punktet er tallene relativt like for allmennlærere og førskolelærere fra 1985 og for allmennlærerne fra 1984 og 1985. Tar man omliggende fylker med i vurderingen blir inntrykket av "lokalleveranse" enda sterkere.

Det er i denne sammnehengen viktig å understreke at det er nyuteksaminerte kandidater vi her har undersøkt. Forholdene for allmennlærere og førskolelærere med lengre ansiennitet kan være annerledes, og vi har ikke materiale for å vurdere dette.

Sammenhengen mellom arbeidsfylke og hjemstedsfylke.

Stiller vi sammen tall for hjemstedsfylke og arbeidsfylke gir det grunnlag for å konkludere at hjemstedsfylke er en viktig faktor når kandidatene velger arbeidsfylke. Dette gjelder i større grad for allmennlærere enn for førskolelærere, noe som nok har sammenheng med de forhold vi tidligere har påpekt med hensyn til barnehageutbygging.

Utdanningens innhold i forhold til arbeidsoppgavene.

61 prosent av førskolelærerne som var i arbeid et halvt år etter eksamen oppgav at utdanningens innhold passet godt til de arbeidsoppgavene de utførte. Bare 2 prosent oppgav at de opplevde et dårlig samsvar mellom utdanningen og arbeidsoppgavenes innhold.

52 prosent av allmennlærerne oppgav at utdanningen passet godt til arbeidsoppgavene og 3 prosent brukte kategorien "dårlig" på dette spørsmålet.

En sammenligning mellom allmennlærernes og førskolelærernes svar på dette spørsmålet og andre kandidatgrupper det er relevant å sammenligne med,(feks. ped.sem. kandidater, filologer, cand.mag. kandidater) viser at allmennlærerne og førskolelærerne vurderer innholdet av utdanningen som like relevant som de kandidatgruppene vi har sammenlignet med. Unntaket her er cand.mag. kandidater med Historisk Filosofisk grad. I denne kandidatgruppen vurderer bare 33 prosent av kandidatene forholdet mellom utdanningens innhold og arbeidsoppgavene som godt.

Lønnsforhold.

Vi har bedt alle kandidatene som er i relevant arbeid om å oppgi sin ordinære månedslønn. Gjennomsnittslønnen pr. måned for allmennlærererkandidater i full stilling er **9582** kroner. Variasjonen i lønn er stor, noen oppgir månedslønn **under 7000** kroner i måneden og andre oppgir månedslønn **over 12000** kroner i måneden. De fleste allmennlærerne tjener fra **9000 til 10500** kroner i måneden i sin hovedstilling.

Førskolelærerkandidatenes gjennomsnittslønn ligger noe lavere. Den gjennomsnittlige månedslønnen et halvt år etter eksamen var for denne gruppen **9113** kroner. Variasjonen i inntekt var mindre for førskolelærerne enn for allmennlærerne. Ingen kandidater i denne gruppen oppgav at de hadde månedslønn **over 12000** kroner. Det er ingen betydelig kjønnsforskjell i gjennomsnittlig månedsinntekt for disse gruppene.

Arbeidslivssektor.

91 prosent av de yrkesaktive allmennlærerkandidatene fra 1985 arbeidet i offentlig sektor et halvt år etter eksamen. I halvoffentlig sektor var andelen 3 prosent, og 6 prosent av de yrkesaktive allmennlærerne arbeidet i privat sektor. Våre data viser videre at de aller fleste av allmennlærerne som arbeider innen offentlig sektor var ansatt i skoleverket. Noen er i jobb utenom skoleverket, og en stor andel av disse har stillinger som innebærer pedagogiske eller organisatoriske arbeidsoppgaver. Et interessant poeng i denne sammenhengen er at det ikke er noen vesentlig forskjell i gjennomsnittslønn mellom de nyuteksaminerte allmennlærerne som arbeider i skolen og de som arbeider utenom skolen.

For førskolelærerne er det større variasjon med tanke på arbeidslivssektor. 73 prosent av de yrkesaktive nyuteksaminerte førskolelærerne fra 1985 er i arbeid i offentlig sektor, 6 prosent i halvoffentlig sektor og 19 prosent i privat sektor. Grunnlagsmaterialet viser at de aller fleste førskolelærerne arbeider i barnehage, også innenfor halvoffentlig og privat sektor.

NAVFs utredningsinstitutt
Norges allmennvitenskapelige forskningsråd
Munthes gate 29, 0260 Oslo 2
Telefon (02) 55 67 00

Institute for Studies in Research and Higher Education
The Norwegian Research Council for Science and the Humanities
Munthes gate 29, 0260 Oslo 2, Norway